

Explanatory Memorandum of the Recommendation CM/Rec(2022)22 on Human Rights Principles and Guidelines on age assessment in the context of migration

Exposé des motifs de la recommandation CM/Rec(2022)22 sur les principes des droits de l'homme et lignes directrices en matière d'évaluation de l'âge dans le contexte de la migration

Memorandumul explicativ al Recomandării CM/Rec(2022)22 cu privire la principiile și liniile directoare privind drepturile omului referitor la evaluarea vârstei în contextul migrației

*Source - Council of Europe December 2022, original English and French versions
© Council of Europe April 2023, Romanian translation*

Text originated by the Council of Europe. This translation into a non-official language is published in the framework of the Council of Europe Action Plan for the Republic of Moldova, but under the sole responsibility of the translator(s) /publisher(s).

* * * * *

*Source - Conseil de l'Europe décembre 2022, versions originales en anglais et français
© Conseil de l'Europe avril 2023, traduction en roumain*

Le texte original provient du Conseil de l'Europe. Cette traduction en une langue non-officielle est publiée dans le cadre du Plan d'action du Conseil de l'Europe pour la République de Moldova, mais sous l'unique responsabilité du traducteur/éditeur.

Cea de-a 1452-a reuniune, 14 decembrie 2022

6 Coeziune socială

6.2 Comitetul Director pentru Drepturile Copilului (CDENF)

Memorandumul explicativ al Recomandării CM/Rec(2022)22 cu privire la principiile și liniile directoare privind drepturile omului referitor la evaluarea vârstei în contextul migrației

Memorandumul explicativ al Recomandării cu privire la principiile și liniile directoare privind drepturile omului referitor la evaluarea vârstei în contextul migrației

Introducere

1. În statele membre ale Consiliului Europei, evaluarea vârstei vizează, în primul rând, copiii și tinerii în contextul migrației. Evaluarea vârstei nu urmărește să evalueze maturitatea psihologică sau capacitățile de evoluție ale persoanei și nici nu oferă o declarație exactă cu privire la vârsta unei persoane. Aceasta urmărește realizarea unei estimări informate a intervalului de vârstă a unei persoane printr-o procedură stabilă și reglementată prin lege și ținând cont de o combinație de indicatori.
2. Evaluarea vârstei este inițiată, în general, atunci când un tânăr nu deține acte de identitate sau atunci când autenticitatea documentelor de identitate este pusă sub semnul întrebării, atunci când o persoană dorește să conteste vârsta care a fost înregistrată anterior sau când respectiva vârstă este pusă sub semnul întrebării de către autoritățile din țara de sosire.
3. Evaluările vârstei sunt efectuate printr-o serie de metode, inclusiv un interviu cu persoana supusă evaluării vârstei, colectarea și revizuirea documentelor justificative, precum și examinări fizice și medicale. Diferitele metode sunt aplicate individual sau în combinație, inclusiv prin evaluări multidisciplinare. În contextul examinărilor medicale efectuate în scopul evaluării vârstei, unele metode ridică îngrijorări, deoarece afectează integritatea fizică a persoanei care face obiectul evaluării vârstei, iar unele au fost criticate pentru lipsa unei baze empirice și a fiabilității, precum și a nivelului ridicat de risc asociat de a produce rezultate arbitrare.
4. Statele au un interes legitim în stabilirea identității persoanelor care doresc să intre în țară, iar vârsta este un indicator important al identității. Este, de asemenea, în interesul superior al copilului să fie recunoscut, în mod oficial, ca având sub 18 ani. Cu toate acestea, evaluările vârstei pot servi interese particulare, inclusiv în ceea ce privește considerarea și tratarea adolescenților ca adulți, deoarece copiii aflați în migrație necesită garanții și sprijin suplimentare.
5. Rezultatele evaluării vârstei pot avea consecințe de amploare pentru persoana în cauză. Stabilirea faptului că o persoană are sub 18 ani este imperativă, deoarece anumite garanții și drepturi din cadrul procedurilor de migrație și azil se aplică copiilor, în timp ce unele se aplică, în mod specific, copiilor neînsoțiți. Acestea includ dreptul la cazare și îngrijire adaptată copiilor, sprijinul unui tutore, dreptul de a solicita protecție internațională pe baza unor motive de azil specifice copiilor și dreptul la reîntregirea familiei. Copiii se bucură, de asemenea, de o protecție mai puternică împotriva expulzării sau deportării și împotriva detenției administrative sau pentru imigranți.

6. Copiii neînsoțiți au dreptul la o procedură oficială de determinare a interesului superior, care are ca scop identificarea și implementarea unei soluții durabile. A fi recunoscut drept copil poate facilita accesul la educație și poate ajuta la protejarea copiilor împotriva exploatării prin muncă a copiilor, căsătoriile cu copii, recrutarea în serviciul militar și a tuturor formelor de violență și exploatare, inclusiv în contextul traficului de ființe umane.¹ Există garanții specifice pentru a proteja copiii victime ale infracțiunilor, iar vârsta fragedă este asociată cu proceduri și garanții speciale în sistemul de justiție pentru minori. În cazul în care copiii sunt implicați în proceduri administrative și judiciare, garanțiile procedurale trebuie să țină cont de copil. Având în vedere mizele, evaluările slabe, inadecvate sau greșite pun copiii în pericol. În cazul în care copiii nu sunt recunoscuți, în mod oficial, ca fiind minori, aceștia își pierd respectivele drepturi și, în consecință, prezintă un risc crescut de neglijare, violență și exploatare, cu un impact negativ asociat asupra sănătății, bunăstării și dezvoltării lor.

7. Standardele și practicile de evaluare a vârstei variază între statele membre și, în unele cazuri, între regiunile sau teritoriile unui singur stat membru. Prin prisma acestor diferențe și având în vedere mișcarea dinamică a copiilor aflați în migrație către și în interiorul regiunii, prezenta Recomandare cu privire la principiile și liniile directoare privind drepturile omului referitor la evaluarea vârstei în contextul migrației („Recomandarea”) urmărește să faciliteze și să promoveze dialogul și colaborarea autorităților statului în cadrul și între statele membre. Statele membre au un interes comun de a se asigura că procedurile de evaluare a vârstei sunt legale, sigure și etice, aplică metode științifice care sunt actualizate și produc rezultate fiabile. Colaborarea lor progresivă în acest scop poate contribui la prevenirea evaluărilor repetate în interiorul și între statele membre, reducând astfel riscurile pentru persoana supusă evaluării vârstei, precum și costurile corelate pentru autoritățile statului. Un set comun de principii și linii directoare cu privire la drepturile omului privind evaluarea vârstei în migrație este de așteptat să promoveze standarde comparabile și să prevină astfel tratamentul diferențial al copiilor și orice risc de discriminare.

8. Această recomandare se bazează pe standarde internaționale și europene. Drepturile omului și interesul superior al copilului sunt principiile directoare. Convenția Europeană a Drepturilor Omului, cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și Convenția ONU privind Drepturile Copilului prevăd cadrul privind drepturile omului aplicabil tuturor copiilor, inclusiv copiilor aflați în migrație. Această recomandare oferă îndrumări cu privire la modul în care cadrul internațional și al Consiliului Europei privind drepturile omului se aplică evaluării vârstei în contextul migrației și considerentele de drept, politici și implementare care derivă din acest cadru. Recomandarea, anexa și expunerea de motive conțin principii care să ghideze elaborarea politicilor și reforma legii privind evaluarea vârstei.

9. Elaborarea acestei Recomandări a fost inițiată în 2016 de Comitetul Ad-hoc pentru Drepturile Copilului (CAHENF) prin intermediul Grupului său de redactare de experți privind drepturile și garanțiile copilului în contextul migrației (CAHENF-Garanții). Acesta a răspuns activităților preconizate în cadrul Strategiei Consiliului Europei pentru Drepturile Copilului (2016-2021), Planului de acțiune al Consiliului Europei privind protecția copiilor migranți și refugiați în Europa (2017-2019) și Planul de Acțiune al Consiliului Europei privind Protecția Persoanelor Vulnerabile în Contextul Migrației și Azilului în Europa (2021-2025).

10. După expirarea mandatului CAHENF în 2019, procesul de elaborare a fost continuat și finalizat de către Comitetul Director pentru Drepturile Copilului (CDENF) în 2022. CDENF a fost înființat în 2020 ca organism responsabil cu activitățile de stabilire a standardelor în domeniul drepturilor copilului.

11. Procesul de redactare a fost informat de un sondaj privind procedurile de evaluare a vârstei în statele membre ale Consiliului Europei și un raport de cercetare corelat, care a cartografiat legile, politicile și practicile relevante.² Procesul de dezvoltare a implicat în continuare o consultare a părților interesate cu expertiză specifică și de înaltă calitate privind diferite aspecte ale procedurilor de evaluare a vârstei, inclusiv specialiști în domeniul medical și juridic.

¹ Convenția Consiliului Europei privind acțiunea împotriva traficului de ființe umane (CETS nr. 197, 2005), articolul 4.c, prevede o definiție distinctă a traficului de copii în conformitate cu Protocolul Națiunilor Unite pentru prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de ființe umane, în special al femeilor și copiilor (2000), articolul 4.c. Copiii cu vârsta sub 18 ani care au fost recrutați, transportați, transferați, adăpostiți sau primiți în scopul exploatării sunt recunoscuți drept victime ale traficului de ființe umane, chiar dacă utilizarea mijloacelor ilicite, în conformitate cu definiția, nu poate fi dovedită.

² Consiliul Europei, *Evaluarea vârstei: politicile, procedurile și practicile statelor membre ale Consiliului Europei care respectă drepturile copilului în contextul migrației*, Raport elaborat de Daja Wenke, 2017.

12. În perioada 2018 - 2019, Divizia pentru Drepturile Copilului a Consiliului Europei a colaborat cu statele membre pentru a desfășura consultări cu copiii în cadrul Campaniei Adunării Parlamentare a Consiliului Europei pentru a pune capăt detenției copiilor pentru imigrație. Consultările au implicat copii din Cipru, Germania, Grecia și Portugalia. Copiii au fost consultați pe baza experienței lor cu procedurile de evaluare a vârstei și și-au împărtășit opiniile și recomandările cu privire la semnificația evaluării vârstei pentru ei și cum să facă procedura mai conformă cu drepturile copilului. Raportul, care a rezultat în urma acestui proces consultativ, conținând opiniile și recomandările copiilor, a informat elaborarea prezentei Recomandări.³

13. Consultările cu copiii au contribuit la afirmarea principiilor abordate de Recomandare și la identificarea domeniilor care ar beneficia de clarificări ulterioare sau care au fost abordate insuficient. Observațiile și recomandările împărtășite de copii s-au referit în primul rând la chestiuni de informare, participare, oportunitatea și consecvența procedurilor și demnitatea. Copiii și-au exprimat îngrijorarea cu privire la faptul că nu li se acordă încredere și că declarațiile și documentele lor nu au fost luate în considerare în mod serios. Aceștia ar fi apreciat dacă documentele aflate în posesia lor ar fi fost verificate în timp util. Aceștia au subliniat faptul că este important pentru ei să primească informații și să fie ascultați și opiniile lor să fie luate în considerare. Copiii au subliniat importanța interpretării de calitate, asigurându-se faptul că toate informațiile sunt traduse înspre și dinspre copil și în cazul în care copilul are nevoi speciale, de exemplu, din cauza deficiențelor de auz. Informațiile trebuie furnizate, în mod individual și colectiv copiilor, deoarece copiii tind să se informeze reciproc, mai ales în cazul în care sunt cazați împreună. Aceștia ar dori să înțeleagă mai bine procedura și rolurile diferiților funcționari și profesioniști pe care îi întâlnesc în contextul evaluării vârstei. Pe măsură ce copiii își împărtășesc experiențele cu alți copii, aceștia au fost îngrijorați cu privire la consecvențele în privința tratamentului lor și a deciziilor de evaluare a vârstei. Copiii au exprimat cât de important este pentru ei să fie informați în timp util cu privire la diferitele etape ale procedurii de evaluare a vârstei, precum și despre posibilitatea de a refuza o anumită metodă și consecințele refuzului lor. Aceștia au recomandat prevenirea interviurilor repetate ale copiilor în contextul evaluării vârstei și a altor proceduri în care este implicat copilul, deoarece este o povară pentru ei să își relateze poveștile în mod repetat. Copiii au considerat că este esențial ca băieții și fetele să poată alege dacă vor fi examinați de un profesionist de sex masculin sau de sex feminin. Copiii au raportat că, uneori, tratamentul pe care l-au experimentat le-a afectat simțul demnității, cum ar fi examinări sau percheziții care implică nuditate și utilizarea măsurilor de constrângere fizică, cum ar fi cătușele. Aceștia s-au confruntat cu comentarii dure din partea personalului consular din țările lor de origine și au remarcat că cererile lor către oficiile consulare au fost, uneori, tratate cu întârziere.

Preambul

14. Preambulul se referă la standardele internaționale și ale Consiliului Europei, care sunt deosebit de relevante pentru evaluarea vârstei în contextul migrației. Pe lângă standardele obligatorii din punct de vedere juridic, Recomandarea se bazează pe

- recomandări, ghiduri, rezoluții și declarații ale Comitetului de Miniștri și ale Adunării Parlamentare a Consiliului Europei în acest domeniu;⁴ precum și
- comentarii generale și decizii privind comunicările individuale ale Comitetului Națiunilor Unite pentru Drepturile Copilului, precum și alte decizii și recomandări relevante ale organismelor și comitetelor internaționale de monitorizare.⁵

³ Consiliul Europei, *Suntem copii, ascultați-ne! Copiii vorbesc despre evaluarea vârstei, Raport privind consultările cu copiii neînsoțiți pe tema evaluării vârstei*, 2019.

⁴ Acestea includ, în mod special: Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, Recomandarea CM/Rec(2019)11 a Comitetului de Miniștri privind tutela efectivă pentru copiii neînsoțiți și separați în contextul migrației, 2019. Rezoluția 2020 (2014) a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei privind alternativele la detenția copiilor pentru imigrație. Rezoluția 2136(2016) privind armonizarea protecției minorilor neînsoțiți în Europa, Rezoluția 2195(2017) privind evaluarea vârstei adaptată copiilor pentru copiii migranți neînsoțiți. Recomandările Comitetului de Miniștri a Consiliului Europei Recomandarea privind Rec(2003)5 măsurile de detenție a solicitanților de azil. Recomandarea Rec(2005)5 privind drepturile copiilor care locuiesc în instituții rezidențiale. Recomandarea CM/Rec(2011)12 privind drepturile copiilor și serviciile sociale adaptate copiilor și familiilor. Recomandarea CM/Rec(2012)2 privind participarea copiilor și tinerilor sub 18 ani. Recomandarea CM/Rec(2019)4 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind sprijinirea tinerilor refugiați în tranziția către vârsta adultă. Ghidul Comitetului de Miniștri privind justiția în interesul copiilor (2010) și asistența medicală adaptată copiilor (2011).

⁵ Acestea includ, printre altele: Comitetul pentru Drepturile Copilului, Comentariul general nr. 6 (2005) privind tratamentul copiilor neînsoțiți și separați în afara țării lor de origine, CRC/GC/2005/6, 1 septembrie 2005. Comitetul pentru Drepturile Copilului, Comentariul general nr. 12 (2009) privind dreptul copilului de a fi audiat, CRC/C/GC/12, 1 iulie 2009. Comitetul Națiunilor Unite pentru Drepturile Copilului, Comentariul general nr. 14 (2013) privind dreptul copilului ca interesul său superior să fie avut în vedere ca o considerație principală, CRC/C/GC/14, 29 mai 2013. Comitetul ONU pentru protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și ale membrilor familiilor lor, Comentariul general comun nr. 4 (2017) al Comitetului pentru protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și ale membrilor familiilor lor și nr. 23 (2017) al Comitetului pentru Drepturile Copilului cu privire la obligațiile statului privind drepturile omului ale copiilor în contextul migrației internaționale în țările de origine, tranzit, destinație și retur, 16 noiembrie 2017, CMW/C/GC/ 4- CRC/C/GC/23.

Prezentarea de ansamblu asupra standardelor internaționale și ale Consiliului Europei furnizată în preambul nu este exhaustivă.

15. Recomandarea este un instrument juridic neobligatoriu. Utilizarea frecventă în acest instrument a condiționalului „ar trebui” nu trebuie înțeleasă ca o reducere a efectului juridic al principiilor relevante preluate din instrumente juridice obligatorii, fie ele ale Consiliului Europei sau alt instrument internațional. La punerea în aplicare a prezentei Recomandări, statele membre sunt libere să aplice standarde mai înalte sau măsuri mai favorabile pentru protecția copiilor supuși evaluării vârstei.

16. Statele membre sunt invitate să traducă textul prezentei Recomandări, al anexei și al expunerii de motive și să îl distribuie pe scară cât mai largă în rândul tuturor actorilor relevanți. Aceste măsuri practice facilitează punerea în aplicare a Recomandării, deoarece multe principii și linii directoare evidențiate în aceasta ar putea fi aplicate direct de către funcționarii și profesioniștii de stat care efectuează evaluarea vârstei. Actorii relevanți includ autoritățile de stat la nivel național, regional și local, judecătorii, procurorii, poliția, polițiștii de frontieră și alte autorități de aplicare a legii, profesioniștii în domeniul protecției copilului, asistenții sociali, oficialii din domeniul azilului și imigrației, avocații, tutorii, profesioniștii din domeniul sănătății, personalul din centrele de recepție, instituții de asistență socială și alte unități de cazare, alți funcționari și profesioniști de stat relevanți, precum și societatea civilă și organizațiile neguvernamentale.

I. Scopul și domeniul de aplicare

17. Recomandarea își propune să sprijine statele în a se asigura că orice evaluare a vârstei unei persoane aflate în jurisdicția lor este implementată în conformitate cu standardele internaționale și europene. Convenția Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) obligă părțile contractante să asigure drepturile „fiecărei persoane aflate în jurisdicția lor”⁶; aceasta include persoanele sub 18 ani.

18. Curtea Europeană a Drepturilor Omului subliniază că statele sunt responsabile în temeiul Convenției pentru măsurile pe care le adoptă în conformitate cu obligațiile juridice internaționale, inclusiv atunci când astfel de obligații decurg din apartenența la o organizație internațională căreia i-au transferat o parte din suveranitatea lor. O măsură adoptată în temeiul unor astfel de obligații trebuie considerată justificată cu condiția ca organizația în cauză să ofere o protecție a drepturilor fundamentale cel puțin echivalentă cu cea prevăzută de Convenție. O astfel de justificare dispăre atunci când un act nu se încadrează în obligațiile legale internaționale ale statului sau atunci când protecția drepturilor în cauză este vădit deficitară.⁷

19. Convenția ONU privind Drepturile Copilului obligă statele părți să respecte și să asigure fiecărui copil aflat sub jurisdicția lor drepturile prevăzute în Convenție.⁸ Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului notează că obligațiile statului „nu pot fi limitate, în mod arbitrar și unilateral, fie prin excluderea unor zone sau regiuni din teritoriul unui stat, fie prin definirea anumitor zone sau regiuni ca nefiind, sau fiind doar parțial, sub jurisdicția statului. În plus, obligațiile statului, în temeiul Convenției, se aplică în interiorul granițelor unui stat, inclusiv în ceea ce privește acei copii care intră sub jurisdicția statului în timp ce încearcă să intre pe teritoriul țării.”⁹

20. În conformitate cu aceste standarde, prezenta Recomandare se aplică evaluării vârstei copiilor în contextul migrației, indiferent dacă copilul este prezent pe teritoriul statului, solicită intrarea la frontieră sau este cazat în zone de tranzit la punctele de intrare de la frontieră, în aeroporturi sau porturi maritime sau în orice altă zonă care intră sub jurisdicția unui stat membru.

21. Evaluările vârstei sunt efectuate într-o serie de contexte și în scopuri diferite. Prezenta Recomandare se concentrează pe evaluările vârstei efectuate în contextul migrației. De obicei, evaluarea vârstei este efectuată atunci când o persoană pretinde că este un copil, iar autoritățile competente au îndoieli rezonabile cu privire la vârsta persoanei și bănuiesc că persoana ar putea fi un adult. În aceste cazuri, evaluarea vârstei va ajuta la stabilirea faptului dacă persoana respectivă este copil.

22. În unele cazuri, o persoană care pare a fi minoră poate pretinde că este adult. Copiii pot pretinde că sunt adulți într-o varietate de situații, de exemplu, atunci când sunt instruiți sau constrânși să facă acest lucru, în situații de exploatare și trafic de persoane, când încearcă să acceseze piața muncii sau când evită sistemul de protecție a copilului și încearcă un tranzit mai rapid și călătoria în continuare către o altă țară.

⁶ Articolul 1, Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ETS Nr.005.

⁷ Cauza Bosphorus Hava Yolları Turizm Ve Ticaret Anonim Şirketi împotriva Irlandei, (Nr. 45036/98) CEDO [CG], 30 iunie 2005, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, *Ghid privind articolul 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Obligația de a respecta drepturile omului – Concepte de „jurisdicție” și imputabilitate*, Actualizat la 31 august 2021, p. 34.

⁸ Articolul 2, Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului, 1989.

⁹ Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului, Comentariul general nr. 6 (2005) privind tratamentul copiilor neînsoțiți și separați în afara țării lor de origine, CRC/GC/2005/6, 1 septembrie 2005, alin. 12.

II. Definiții

23. Definiția pentru „*copil*” este formulată în conformitate cu articolul 1 din Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului.¹⁰

24. „*Copil neînsoțit*” se referă la un copil care a fost separat de ambii părinți și de alte rude și nu este îngrijit de un adult care, prin lege sau tradiție, este responsabil pentru acest lucru.¹¹

25. „*Copil separat*” se referă la un copil care a fost separat de ambii părinți sau de îngrijitorul său principal legal sau obișnuit anterior, dar nu, în mod necesar, de alte rude. Prin urmare, aceștia pot include copii însoțiți de alți membri de familie adulți.¹²

26. Nu există o definiție universală a „*evaluării vârstei*”. Definiția reținută în Recomandare este foarte amplă și cuprinde procedurile efectuate prin orice mijloace de către autoritățile publice competente.

27. „*Tutorele*” este definit în conformitate cu Recomandarea Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind tutela efectivă a copiilor neînsoțiți și separați în contextul migrației, adoptată în 2019, ținând cont de faptul că termenul utilizat, precum și funcția și modul de numire a unui tutore variază de la jurisdicție la jurisdicție.¹³

28. „*Actul de identitate*” include diferite forme de documentare, înregistrare sau certificare emise de o autoritate de stat competentă, cum ar fi o carte de identitate sau acreditări de identitate digitală sau un certificat de naștere. Documentele de identitate constituie dovezi ale identificatorilor de bază sau ale atributelor persoanei, cum ar fi numele, data și locul nașterii. Acestea sunt recunoscute de stat în scopul stabilirii și verificării identității unice a unei persoane, în scopuri de reglementare și alte scopuri. Criteriile documentelor de identitate pot varia de la o țară la alta și pot evolua în timp, având în vedere noile tehnologii. Documentele de identitate sunt furnizate, de obicei, de către sau în numele autorităților competente ale unui stat național. În cazul refugiaților, dovada identității poate fi furnizată de o organizație recunoscută internațional cu un astfel de mandat.¹⁴

29. Termenul „*examen medical*” din Recomandare se referă la orice formă de examinare efectuată, de obicei, de un practician medical; aceasta include examinarea fizică, fie prin inspecția caracteristicilor fizice ale persoanei, raze X sau prin alte mijloace.

30. „*Informațiile adaptate copiilor*” sunt definite în conformitate cu Ghidul Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind justiția adecvată copiilor, adoptat în 2010 și cu Manualul Consiliului Europei privind modul de transmitere a informațiilor adaptate copiilor, copiilor aflați în migrație: Atunci când informează copiii supuși evaluării vârstei, funcționarii și profesioniștii responsabili trebuie să își adapteze limba la „vârsta, maturitatea, limba, sexul și cultura copilului”.¹⁵ Acest lucru necesită ca furnizorul de informații să ajusteze informațiile și complexitatea comunicării acestora în funcție de situația fiecărui copil în parte, până la vârsta de 18 ani și acordând atenția cuvenită nevoilor copilului, inclusiv nevoilor specifice aferente oricăror deficiențe de comunicare sau dizabilități.

¹⁰ După cum este interpretat în: Comitetul ONU pentru protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și ale membrilor familiilor lor, *Comentariul general comun nr. 4 (2017) al Comitetului pentru protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și ale membrilor familiilor lor și nr. 23 (2017) al Comitetului pentru Drepturile Copilului cu privire la obligațiile statului privind drepturile omului ale copiilor în contextul migrației internaționale în țările de origine, tranzit, destinație și retur*, 16 noiembrie 2017, CMW/C/GC/ 4-CRC/C/GC/ 23, alin. 23. Cauza Koniarska împotriva Regatului Unit, (nr.33670/96), CEDO (dec.) 12 octombrie 2000.

¹¹ Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului, *Comentariul general nr. 6 (2005) privind tratamentul copiilor neînsoțiți și separați în afara țării lor de origine*, CRC/GC/2005/6, 1 septembrie 2005, alin. 7.

¹² *Ibidem*.

¹³ Consiliul Europei, *Tutela efectivă pentru copiii neînsoțiți și separați în contextul migrației*, Recomandarea CM/Rec(2019)11 Comitetului de Miniștri, 2019, II Definiții.

¹⁴ A se vedea, de exemplu, Convenția din 1951 privind statutul refugiaților, articolele 25 și 27 și Statutul din 1950 al Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați.

¹⁵ Consiliul Europei (2018), *Cum se transmit informațiile adaptate copiilor, copiilor aflați în migrație, Manual pentru profesioniștii din prima linie*, Construirea unei Europe cu și pentru copii, pp. 11, 16. **Consiliul Europei, Ghid privind justiția în interesul copiilor, 2010, IV.A.1.**

III. Principiile și liniile directoare cu privire la drepturile omului privind evaluarea vârstei în contextul migrației

Principiul 1 - Respectarea drepturilor omului și a libertăților și principiilor fundamentale

În ceea ce privește evaluarea vârstei în contextul migrației, principiul fundamental care stă la baza tuturor celorlalte este respectul pentru demnitatea fiecărui copil ca ființă umană și titular de drepturi. Legile, procedurile și practicile referitoare la evaluarea vârstei trebuie să se bazeze pe respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

31. Evaluarea vârstei trebuie să aibă loc cu respectarea deplină a demnității și a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ale persoanei.

Demnitatea umană și dreptul de a nu fi supus torturii sau tratamentului inuman sau degradant

32. Fiecare copil are dreptul la demnitate și la o viață fără violență. În calitate de deținător de drepturi, copilul este protejat de interzicerea absolută a torturii, a tratamentelor inumane și degradante, prevăzută de CEDO și Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului.¹⁶ Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reamintit statelor, în mai multe rânduri, că, pentru a constitui o încălcare a articolului 3 din CEDO, tratamentul trebuie să atingă un nivel de severitate. Evaluarea acestui nivel minim este relativă și depinde de toate circumstanțele cazului, precum durata tratamentului, efectele fizice și psihice ale acestuia și, în unele cazuri, sexul, vârsta și starea de sănătate a victimei.¹⁷

33. În cauza *Bouyid împotriva Belgiei*, Curtea reamintește statelor că orice recurs la forța fizică, care nu a fost făcută strict necesară de comportamentul persoanei în cauză, diminuează demnitatea umană și reprezintă, în principiu, o încălcare a articolului 3 din CEDO. Curtea subliniază că responsabilii cu aplicarea legii care sunt în contact cu copiii trebuie să își exercite atribuțiile ținând seama, în mod corespunzător, de vulnerabilitatea inerentă vârstei fragede a copilului. Comportamentul, care poate fi acceptabil în cazul adulților, poate fi incompatibil cu cerințele articolului 3 din CEDO, dacă persoana în cauză este un copil.¹⁸

34. Curtea a recunoscut copiii neînsoțiți ca membri extrem de vulnerabili ai societății și a remarcat că vulnerabilitatea unui copil neînsoțit este factorul decisiv, care are prioritate față de considerentele aferente statutului nereglementat de imigrație al copilului. Ca parte a obligațiilor lor pozitive în temeiul articolului 3 din CEDO, statele au, în fața membrilor extrem de vulnerabili ai societății, datoria de a lua măsuri adecvate pentru a oferi îngrijire și protecție.¹⁹

35. Curtea a constatat datoria statului de a proteja un copil de relele tratamente din partea unui funcționar individual, deoarece statul poartă responsabilitatea directă pentru acțiunile organelor aflate sub reglementarea și supravegherea statului care desfășoară servicii publice de interes general, dar și din cauza eșecului de a investiga cu promptitudine încălcarea drepturilor copilului prevăzute în Convenție.²⁰

36. Curtea a reamintit de multe ori că tratamentul poate fi degradant deoarece trezește sentimente de teamă, angoasă sau inferioritate capabile să umilească și să înjosească victima.²¹ Cauza *Yazgul Yilmaz împotriva Turciei* se referă la un copil care a fost supus unui examen ginecologic în timp ce se afla în arest. Constatând că a existat o încălcare a articolului 3 din CEDO, Curtea a reamintit că, având în vedere vârsta fragedă și faptul că era un copil neînsoțit, supunerea acesteia la o astfel de examinare trebuie să fi provocat sentimente de anxietate extremă.²² Curtea a recunoscut că examinările ginecologice pot constitui un traumatism suplimentar pentru un copil în cazul în care acestea nu sunt efectuate în caz de necesitate medicală. Curtea a subliniat că examenul ginecologic nu a luat în considerare interesele femeii deținute și nici nu s-a referit la vreo necesitate medicală. Curtea a considerat că, din cauza vulnerabilității copiilor neînsoțiți, nu ar fi rezonabil să ne așteptăm ca un copil să refuze un control ginecologic impus de autorități chiar și în cazul în care se solicită acordul acestora.²³

¹⁶ Articolul 3, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, 1950. Articolul 37, Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului, 1989.

¹⁷ Cauza *V.K. împotriva Rusiei*, (nr. 68059/13), CEDO, 7 martie 2017, §168. Cauza *Labita împotriva Italiei* [CG], nr. 26772/95, §120, CEDO 2000-IV. Cauza *Irlanda împotriva Regatului Unit*, 18 ianuarie 1978, seria A, nr. 25, §162.

¹⁸ Cauza *Bouyid împotriva Belgiei*, (nr. 23380/09) CEDO [CG], 28 septembrie 2015, §§100-110.

¹⁹ Cauza *Mubilanzila Mayeka și Kaniki Mitunga împotriva Belgiei* (nr. 13178/03), 12 ianuarie 2007, §55. Cauza *Rahimi împotriva Greciei* (nr. 8687/08) CEDO, 5 aprilie 2011, §

²⁰ Cauza *E și alții împotriva Regatului Unit* (nr. 33218/96) CEDO, 26 noiembrie 2002, cauza *V.K. împotriva Rusiei* (nr. 68059/13) CEDO, 7 martie 2017.

²¹ Cauza *V.K. împotriva Rusiei*, (nr. 68059/13), CEDO, 7 martie 2017, §168.

²² Cauza *Yazgul Yilmaz împotriva Turciei*, (nr. 36369/06) CEDO, 1 mai 2011 §53.

²³ *Ibid*, §§45-47.

37. Orice evaluare a vârstei care ar expune copilul la sentimente de umilire și anxietate poate constitui, prin urmare, un tratament degradant, cu încălcarea articolului 3 din CEDO. Din aceste motive, statele trebuie să interzică metodele de evaluare a vârstei care implică tratamente inumane sau degradante. Evaluarea vârstei trebuie efectuată în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității și siguranței umane și trebuie să fie însoțită de garanții relevante.

38. Orice metodă care implică nuditatea sau examinarea, observarea sau măsurarea organelor genitale sau a părților intime trebuie interzisă în timpul procesului de evaluare a vârstei.

Legalitate

39. Evaluarea vârstei trebuie efectuată în conformitate cu legea, pentru a proteja persoana de evaluări și decizii arbitrare cu privire la vârsta sa. Evaluarea vârstei se efectuează în conformitate cu legea, atunci când fiecare etapă a procedurii și diferitele măsuri luate pentru aprecierea vârstei unui copil sunt conforme cu legislația națională relevantă. Deși unele state membre au promulgat o lege specifică privind evaluarea vârstei, o astfel de procedură poate fi, de asemenea, reglementată de un set mai general de legi și reglementări, cum ar fi codurile civile și codurile de procedură civilă, legile administrative, legislația privind imigrația sau azilul, precum și legile specifice care reglementează protecția copilului, serviciile medicale, tutela și alte chestiuni relevante.

Interesul superior al copilului

40. Acesta este un drept material al copilului ca interesul său superior să fie luat în considerare în toate deciziile care îl privesc. Ca regulă de procedură, interesul superior al copilului trebuie să fie evaluat și determinat ori de câte ori urmează să se ia o decizie care va afecta copilul. Procesul de luare a deciziilor trebuie să includă o evaluare a posibilului impact a deciziei asupra copilului și să arate, în mod explicit, cum a fost luat în considerare interesul superior al copilului. Interesul superior al copilului este, de asemenea, un principiu juridic interpretativ prin care, dacă sunt disponibile mai multe interpretări ale unei norme de drept, trebuie aplicată interpretarea care este în interesul superior al copilului.²⁴

41. În contextul procedurilor de evaluare a vârstei, trebuie determinat interesul superior al copilului cu privire la

- selectarea metodelor de evaluare a vârstei care sunt cele mai potrivite pentru fiecare copil,
- identificarea factorilor care pot influența siguranța și protecția copilului în contextul evaluării vârstei;
- furnizarea de măsuri și servicii de urmărire necesare pentru a răspunde nevoilor imediate și specifice ale copilului, în conformitate cu obligațiile umanitare și privind drepturile omului și cu scopul de a permite copilului să participe și să colaboreze la procedura de evaluare a vârstei.

42. Pot exista preocupări cu privire la securitatea sau siguranța imediată a copilului în cazul în care copilul este victimă sau riscă orice fel de violență.²⁵

43. Copilul poate avea nevoi imediate sau specifice pe motiv că nu este însoțit, aparține unui grup minoritar, este afectat de dizabilități sau boli cronice sau are un nivel deosebit de scăzut de educație și alfabetizare.

Proportionalitate și necesitate

44. Evaluarea vârstei poate fi interpretată ca o ingerință în dreptul copilului la viața privată și poate, în anumite circumstanțe, să constituie o încălcare a integrității fizice a copilului, de exemplu în cazul anumitor examinări fizice sau medicale. În cazul în care este pusă în aplicare într-o manieră arbitrară sau discriminatorie, evaluarea vârstei poate echivala cu un tratament discriminatoriu sau degradant.

45. Pentru a evita încălcarea drepturilor conferite în temeiul CEDO, evaluarea vârstei trebuie să fie efectuată numai atunci când este necesar, adică atunci când există îndoieli rezonabile cu privire la vârsta unei persoane și când vârsta acesteia este esențială pentru procedurile în curs.

46. În vederea conformării cu principiul necesității, referirea unei persoane pentru evaluarea vârstei trebuie să fie motivată și întemeiată. Autoritatea sau persoana responsabilă de sesizare trebuie să poată

²⁴ Comitetul Națiunilor Unite pentru Drepturile Copilului, Comentariul General nr. 14 (2013), alin. 6. Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați, *Ghidul UNHCR privind determinarea interesului superior al copilului*, 2008. Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați, Fondul Națiunilor Unite pentru Copii, *Teafăr și nevătămat; Ce poate face statul pentru a asigura respectarea interesului superior al copiilor neînsoțiți și separați în Europa*, 2014. Consiliul Statelor Mării Baltice, *Ghid privind promovarea drepturilor omului și a interesului superior al copilului în cazurile transnaționale de protecție a copilului*, 2015.

²⁵ Comitetul pentru Drepturile Copilului, Comentariul general nr. 13 (2011), Dreptul copilului de a nu fi supus la nicio formă de violență, CRC/GC/13, 18 aprilie 2011, alin. 4.

motiva decizia de sesizare și să demonstreze temeiurile îndoielilor sale sau să furnizeze un raționament cu privire la modul în care vârsta persoanei este semnificativă pentru procedurile în curs.

47. Pot apărea îndoieli rezonabile atunci când există un corp de dovezi sau un „faisceau d'indices” care pune la îndoială vârsta declarată a persoanei. Următoarele situații pot indica faptul că îndoielile cu privire la vârsta unei persoane sunt rezonabile: a) persoana nu este în măsură să își declare propria vârstă; b) aspectul și comportamentul persoanei nu par să corespundă cu vârsta declarată și nu permit o concluzie clară cu privire la faptul dacă persoana are sub sau peste 18 ani; c) există neconcordanțe evidente între vârsta declarată de persoană și vârsta menționată în actele persoanei; d) persoana nu este în posesia niciunui document de identitate sau documentele sunt considerate neredabile; sau e) persoana a fost înregistrată într-un stat de tranzit cu un an de naștere diferit de cel pe care îl pretinde în prezent.

48. Claritatea cu privire la vârsta unei persoane poate fi decisivă pentru a asigura tratamentul adecvat al copiilor, inclusiv în ceea ce privește tipul de cazare, referirea către servicii de îngrijire și protecție, numirea unui tutore și furnizarea de informații adaptate copiilor. În cazul în care persoana solicită protecție internațională, vârsta este decisivă pentru a determina dacă persoana poate susține forme de persecuție specifice copilului. În cazul în care se acordă protecție internațională, este important în ceea ce privește o cerere de reîntregire a familiei ca copilul să fie recunoscut ca fiind minor, deoarece condițiile sunt mai blânde. Vârsta este, în continuare, decisivă în cazul chestiunilor ce țin de aplicarea legii, acolo unde este cazul, de exemplu atunci când persoana este victima exploatării, traficului de persoane, violenței sexuale sau a altor infracțiuni, în cazul în care se aplică proceduri și garanții speciale pentru copiii victime sau în ceea ce privește măsurile speciale de protecție în contextul justiției juvenile.

49. Evaluarea vârstei trebuie să fie proporțională cu scopul legitim urmărit. Principiul proporționalității necesită ca metodele alese pentru evaluarea vârstei să fie fiabile, reducând, în același timp, interferența cu integritatea fizică a persoanei la minimum. Metodele non-medicale, cum ar fi interviul de evaluare a vârstei, strângerea și revizuirea documentelor, trebuie epuizate înainte de a recurge la metode medicale și metode care afectează integritatea fizică, cum ar fi metodele care utilizează raze X sau alte radiații sau ionizare. Trebuie excluse metodele care nu sunt în conformitate cu cunoștințele științifice de ultimă generație și metodele care sunt incompatibile cu respectarea demnității copilului. (A se vedea alin. 3, 37, 38 de mai sus și Principiul 4 al Recomandării.)

50. Principiul proporționalității și necesității impune statelor să evalueze interesul superior al copilului înainte de a referirea către evaluarea vârstei, acordând atenție identificării copiilor aflați în situații de vulnerabilitate deosebită, cum ar fi copiii victime ale violenței, exploatării și traficului de ființe umane.²⁶ (A se vedea în special alin. 113-115 de mai jos, de asemenea alin. 35 de mai sus și alin. 95.d, 99, 101, 114, 127, 140, 144, 147, de mai jos.)

51. Principiul proporționalității și necesității trebuie să împiedice referirea repetată a unei persoane la o procedură de evaluare a vârstei, inclusiv repetarea interviurilor cu persoana respectivă, de exemplu în cazul transferului sau relocării unei persoane într-un sau între statele membre, cu excepția cazului în care repetarea evaluării este considerată a fi în interesul superior al copilului. (A se vedea alin. 63, 127 și 171 de mai jos.)

Consimțământ informat

52. Este necesar ca persoana să își dea consimțământul liber și informat pentru a participa la procedura de evaluare a vârstei. Pentru ca consimțământul să fie acordat în mod liber și în cunoștință de cauză, persoana trebuie să înțeleagă că poate refuza consimțământul, precum și consecințele unui astfel de refuz (a se vedea Principiul 8 al Recomandării).

53. În cazul în care o persoană nu are capacitatea juridică de a consimți la participarea la o procedură, părintele (părinții), tutorele, reprezentantul sau altă autoritate sau persoană prevăzută de lege este obligat să își dea consimțământul în numele persoanei respective. În acest caz, punctele de vedere ale persoanei trebuie să fie în continuare ascultate și să li se acorde atenția cuvenită în conformitate cu articolul 12 CNUDC.

54. Primul pas către obținerea consimțământului informat al persoanei este informarea acesteia cu privire la motivele, metodele și consecințele procedurii de evaluare a vârstei, precum și consecințele retragerii consimțământului său. Atunci când ia o decizie cu privire la consimțământul pentru procedura de evaluare a vârstei, persoana trebuie să primească consiliere juridică pentru a se asigura că înțelege consecințele deciziei sale (în ceea ce privește consultanța juridică, a se compara punctele 71-73 de mai jos). Persoana trebuie să beneficieze de o perioadă de reflecție pentru a digera informațiile și sfaturile juridice primite.

²⁶ Articolul 3 din Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului (1989). Articolul 10 din Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane (CETS nr. 197).

55. În cazul în care persoana refuză să își dea consimțământul, autoritățile competente trebuie să încerce să înțeleagă motivele refuzului și analizeze dacă sunt necesare informații și sfaturi suplimentare sau consiliere. Autoritățile trebuie, de asemenea, să informeze persoana cu privire la posibilele consecințe ale refuzului. Persoana nu trebuie niciodată constrânsă sau presată să își dea consimțământul. În cazul în care persoana este de acord cu unele, dar nu toate elementele evaluării vârstei, autoritățile trebuie aibă în vedere să acționeze pe baza elementelor cu care persoana este de acord. În cazul în care o persoană refuză să participe la o procedură de evaluare a vârstei, autoritățile competente pot totuși să evalueze vârsta persoanei fără participarea activă a acesteia la procedură sau la anumite părți ale acesteia, de exemplu, prin examinarea documentației relevante.

56. În ceea ce privește consimțământul pentru examinările medicale, a se compara Principiul 4 al Recomandării.

Asigurarea unui tutore

57. Pentru a permite participarea deplină a persoanei care face obiectul unei evaluări a vârstei la proces, presupusa capacitate juridică limitată a persoanei trebuie să fie completată de părintele(ții), îngrijitorul(rii) sau tutorele persoanei. Autoritățile competente trebuie să verifice dacă persoana care face obiectul evaluării vârstei este însoțită de un părinte sau de un îngrijitor care, potrivit legii sau obiceiurilor, este responsabil pentru aceasta. În absența sau lipsa de disponibilitate a unei astfel de persoane, autoritățile competente trebuie să numească un tutore care să sprijine și să asiste persoana pe parcursul procedurii de evaluare a vârstei.

58. Persoana care face obiectul evaluării vârstei trebuie informată cu privire la procedura de evaluare a vârstei în prezența părinților, îngrijitorilor sau tutorei. Furnizarea de informații părintelui(ților), îngrijitorului(lor) sau tutorei nu trebuie să fie o alternativă la comunicarea informațiilor adaptate copiilor persoanei care face obiectul evaluării vârstei.²⁷

59. Părinții sau îngrijitorii persoanelor supuse evaluării vârstei pot avea un interes personal în rezultatul unei proceduri de evaluare a vârstei, de exemplu, să declare un fiu sau o fiică adultă ca fiind minor pentru a beneficia de prestațiile de asigurări sociale pentru copii sau de motive de azil specifice copiilor sau declararea unui fiu sau fiice minore ca adult pentru a facilita căsătoria sau accesul la muncă. În plus, pot exista situații în care o persoană este exploatată de un părinte sau de un îngrijitor, de exemplu, când persoana respectivă este victimă a traficului de persoane cu implicarea membrilor familiei sau a rețelelor criminale organizate. În cazul în care există îngrijorări cu privire la veridicitatea relației de familie dintre părinte sau îngrijitor și persoana care face obiectul unei evaluări de vârstă sau în cazul în care persoana este identificată ca victimă a traficului de persoane sau în cazul în care există un presupus conflict de interese între persoana care face obiectul evaluării vârstei și părinții sau îngrijitorii, statul trebuie să ia măsurile necesare pentru a stabili identitatea persoanei și pentru a asigura reprezentarea persoanei de către un tutore, organizație sau autoritate care acționează în interesul superior al acesteia.²⁸

Măsuri de protecție, asistență și siguranță

60. Statele au obligația generală de a proteja copiii de toate formele de violență și de a oferi copiilor care sunt lipsiți temporar sau definitiv de mediul lor familial îngrijire și protecție specială.²⁹ Aceste obligații se aplică copiilor aflați în migrație în timpul procedurii de evaluare a vârstei. Conform articolului 20.1 CNUDC, un copil lipsit temporar sau definitiv de mediul său familial, are dreptul la protecție și asistență specială oferită de stat. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că lipsa asigurării îngrijirii corespunzătoare, inclusiv cazare, unui copil neînsoțit, a fost o încălcare a articolului 3 din CEDO.³⁰ Consilierea și informarea, într-un limbaj adaptat copiilor, cu privire la drepturile lor și la serviciile de care dispun sunt un element esențial de protecție, în acest context.

61. Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului îi protejează împotriva tuturor formelor de violență și exploatare sexuală (articolul 34). Statele părți la Convenția privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale au obligații pozitive de a lua măsuri preventive pentru a proteja copiii împotriva violenței și exploatării sexuale, în plus față de obligațiile de a investiga și a urmări penal agresorii.³¹ Comitetul de la Lanzarote îndeamnă statele părți să consolideze cooperarea, inclusiv atunci

²⁷ A se vedea Consiliul European, *Cum să transmiteți informații adaptate copiilor aflați în migrație*; Manual pentru profesioniștii din prima linie, 2018,

²⁸ A se vedea cerințele din Convenția Consiliului European privind acțiunea împotriva traficului de ființe umane (CETS nr. 197) și Convenția privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (CETS nr. 201).

²⁹ Articolul 19 și 20 din Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului 1989.

³⁰ Rahimi, *citat mai sus*.

³¹ Convenția privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (CETS nr. 201).

când abuzurile sau exploatarea au avut loc înainte de sosirea copilului în țară.³² Orice incertitudine cu privire la vârsta unui copil, care este victimă a violenței sau exploatarei sexuale sau a altor infracțiuni penale, nu împiedică deschiderea unei anchete penale. Toate măsurile de protecție aplicabile copiilor victime ale infracțiunilor se aplică până la rezultatul evaluării vârstei.³³

62. Comitetul de la Lanzarote a identificat că furnizarea de unități de primire sigure, inclusiv plasamente adecvate vârstei, poate preveni violența și exploatarea sexuală. Pentru a minimiza riscurile de violență sexuală, Comitetul de la Lanzarote recomandă statelor părți să aplice următoarea priorizare, atunci când aleg cel mai potrivit tip de cazare și îngrijire pentru copiii neînsoțiți aflați în migrație: (i) reîntregirea familiei, (ii) asistență maternală, cazare independentă supravegheată pentru copiii mai mari sau alte forme de îngrijire neinstituțională; (iii) plasarea instituțiilor în unități la scară mică.³⁴

63. Adăpostirea și plasarea unui copil care face obiectul unei evaluări a vârstei trebuie să asigure siguranța și bunăstarea imediată a copilului și să țină seama, în mod corespunzător, de nevoile specifice ale copilului. Pentru a determina tipul adecvat de cazare, trebuie să se efectueze o evaluare a cazului și o determinare a interesului superior, luând în considerare opiniile copilului, inclusiv în ceea ce privește dreptul copilului de a păstra legăturile de familie și de a menține contactul în cazul în care copilul are membri de familie sau rude în țară. În cazul în care cazarea unui copil este schimbată în timp ce evaluarea vârstei este în desfășurare sau copilul este transferat într-un alt oraș sau regiune a țării, aceste măsuri nu trebuie să conducă la întârzieri nejustificate ale procedurii de evaluare a vârstei, ale interviurilor sau examinărilor repetate. Copilul are dreptul de a fi informat, într-o limbă adaptată copilului, în timp util, cu privire la orice modificare a locuinței, iar aceste informații trebuie furnizate, de asemenea, și părintelui sau tutorei copilului.

64. Pentru prevenirea tuturor formelor de violență, inclusiv violența sexuală și exploatarea, copiii nu trebuie să fie cazați împreună cu adulți neînruțiți. Prin urmare, persoanele supuse evaluării vârstei trebuie plasate în unități sau secțiuni separate ale centrelor de cazare.

65. Statele trebuie să stabilească mecanisme de plângere eficiente și adaptate copiilor pentru a raporta cazurile de violență, inclusiv violență sexuală sau exploatare, care sunt comise sau identificate în timpul procedurii de evaluare a vârstei, unei autorități independente, care trebuie să fie separată de autoritatea care efectuează evaluarea vârstei. (A se vedea alin. 128 de mai jos.)

Sănătate, educație și bunăstare

66. În conformitate cu prezumția minorității, copiii trebuie să aibă acces la drepturi sociale, inclusiv acces la educație,³⁵ îngrijirea sănătății și timp liber în timpul procedurii de evaluare a vârstei, în aceleași condiții ca ceilalți copii aflați în migrație și fără discriminare, în conformitate cu Principiul 1, alin. 18 din prezenta Recomandare.

Interpretare

67. Deoarece evaluările vârstei tind să aibă loc la scurt timp după sosirea persoanei în stat, sunt de așteptat bariere lingvistice în comunicarea cu persoana respectivă. În cazul în care acestea se desfășoară într-o altă limbă decât limba maternă, comunicarea cu persoana respectivă trebuie să fie facilitată de un interpret calificat și imparțial. O astfel de asistență îi va permite persoanei să înțeleagă pe deplin informațiile și să adreseze întrebări.

68. Serviciul de interpretare trebuie să fie disponibil la toate etapele evaluării vârstei, inclusiv în referirea către evaluarea vârstei, atunci când se solicită consimțământul informat al persoanei pentru evaluare sau pentru o metodă specifică, în timpul interviului de evaluare a vârstei și în orice alte metode de evaluare, pentru notificarea rezultatelor și la transmiterea informațiilor persoanei cu privire la etapele procedurii, inclusiv accesul la căile de atac legale. Persoana care face obiectul evaluării vârstei trebuie să fie informată că poate alege dacă interpretul să fie bărbat sau femeie.

³² Comitetul Părților la Convenția Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatarei sexuale și a abuzurilor sexuale, Raport special privind protecția copiilor afectați de criza refugiaților împotriva exploatarei sexuale și a abuzurilor sexuale, 3 martie 2017, recomandările 33 și, respectiv, 12.

³³ Articolele 34 alin. (2) și 35 alin. (3), Convenția privind protecția copiilor împotriva exploatarei sexuale și a abuzurilor sexuale (CETS nr. 201).

³⁴ Comitetul părților la Convenția Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatarei sexuale și a abuzurilor sexuale, Raport special privind protecția copiilor afectați de criza refugiaților împotriva exploatarei sexuale și a abuzurilor sexuale, 3 martie 2017, recomandările 23 și 24.

³⁵ Articolul 2, Protocolul 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (ETS nr. 5).

69. Interpretarea trebuie să fie asigurată de profesioniști calificați care sunt special pregătiți pentru a lucra cu copiii în contextul migrației. Autoritățile competente și furnizorii de servicii care lucrează cu persoane care sunt supuse unei evaluări a vârstei trebuie să fie pregătite în a lucra cu interpreții.

70. Pentru a se asigura că interpretarea este oferită într-o manieră sensibilă din punct de vedere cultural, unele state membre recurg la servicii de mediere culturală. Mediatorii culturali îi ajută pe alți profesioniști să înțeleagă atât comunicarea verbală, cât și non-verbală a persoanei și să comunice informații persoanei, într-un mod sensibil, din punct de vedere cultural.³⁶

Acces la consultanță și reprezentare juridică independentă și gratuită

71. Persoanele supuse evaluării vârstei trebuie să aibă acces la consiliere și reprezentare juridică independentă și gratuită. Acestea trebuie să aibă la dispoziție consiliere și reprezentare juridică gratuite în condițiile prevăzute de legislația națională. Persoana care oferă consiliere și reprezentare juridică trebuie să fie calificată și pregătită să ofere informații, consiliere juridică și reprezentare adaptate copiilor, în interesul superior al copilului. Întrucât modalitățile de reprezentare și tutelă diferă de la un stat membru la altul, aceasta nu înseamnă că statele trebuie să numească un avocat în fiecare caz. În funcție de circumstanțe, persoana care oferă consultanță juridică ar putea fi, de asemenea, și un alt profesionist care are cunoștințele juridice adecvate în acest domeniu specific. În unele țări și contexte, tutorii legali sau tutorii ad litem sunt numiți sau desemnați să ofere consiliere juridică și să reprezinte copiii în contextul procedurilor administrative sau judiciare.

72. Profesioniștii care oferă consiliere și reprezentare juridică persoanelor care fac obiectul unei evaluări a vârstei trebuie să fie independenți de autoritățile statului și de furnizorii de servicii implicați în procedură. Reprezentanții legali trebuie să aibă acces la persoana și la dosarul acesteia în toate etapele procedurii de evaluare a vârstei.

73. Consilierea și reprezentarea juridică pot fi necesare în diferite etape ale procedurii: în momentul referirii către evaluarea vârstei, când persoanei i se solicită să își dea consimțământul în cunoștință de cauză pentru a participa la procedură sau la anumite metode de evaluare; să ajute persoana să înțeleagă implicațiile și consecințele procedurii și ale acordării sau refuzului de a-și da consimțământul informat; și cu privire la accesul la căile de atac legale și relevanța procedurii de evaluare a vârstei pentru alte proceduri precum cererea de azil.

Dreptul la libertate și protecție împotriva utilizării constrângerii, forței sau reținerii

74. Orice persoană are dreptul la libertate.³⁷ Orice privare de libertate va fi arbitrară, cu excepția cazului în care se încadrează în unul dintre motivele exhaustive enumerate la articolul 5.1 din CEDO. Orice privare de libertate a unui copil trebuie să respecte garanții stricte, inclusiv luarea în considerare a interesului superior al copilului drept considerent principal și aceasta să fie o măsură de ultimă instanță.³⁸

75. Utilizarea constrângerii, forței, conținției sau a privării de libertate nu poate fi justificată în scopul evaluării vârstei. Reținerea copiilor neînsoțiți fără a ține seama de statutul de copii al acestora, pe durata evaluării vârstei sau în așteptarea rezultatelor evaluării vârstei, nu poate fi justificată de scopurile prevăzute la articolul 5.1 din CEDO. În constatarea faptului că detenția copiilor neînsoțiți a încălcat articolul 5.1 lit. (f), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a avut în vedere faptul că reclamanții au fost reținuți, fiind înregistrați, în mod eronat, ca adulți și apoi ținuti în detenție, deși înregistrarea vârstei acestora fusese rectificată cu succes.³⁹

76. Există un consens internațional tot mai mare conform căruia copiii nu trebuie să fie reținuți din motive privind statutul de migrant al lor sau al părinților lor sau pentru că sunt neînsoțiți sau separați. Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului constată că detenția pentru imigranți nu este niciodată în interesul superior al copilului și că actorii din domeniul protecției și bunăstării copilului trebuie să își asume responsabilitatea principală pentru copii în contextul migrației internaționale.⁴⁰

³⁶Consiliul Europei, *Cum se transmit informațiile adaptate copiilor, copiilor aflați în migrație; Manual pentru profesioniștii din prima linie*, 2018, pp. 41, 43.

³⁷ Articolul 5 alin. (1) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (ETS nr. 5).

³⁸ Cauza Rahimi împotriva Greciei (nr. 8687/08) CEDO, 5 aprilie 2011, § 109, și cauza Popov împotriva Franței (nr. 39472/07 și 39474/07) CEDO, 19 ianuarie 2012, § 119.

³⁹ Cauza Mohamad împotriva Greciei (nr. 70586/11) CEDO[CG], 11 decembrie 2014, §§ 81-86.

⁴⁰ Comitetul ONU pentru protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și a membrilor familiilor lor (CMW), *Comentariul general comun nr. 4 (2017) al Comitetului pentru protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și a membrilor familiilor lor și nr. 23 (2017) al Comitetului pentru Drepturile Copilului privind obligațiile statului referitor la drepturile omului ale copiilor în contextul migrației internaționale în țările de origine, tranzit, destinație și retur*, 16 noiembrie 2017, CMW/C/GC/ 4-CRC/C/GC/23, §§5-13.

77. Utilizarea măsurilor coercitive poate constitui un tratament degradant dacă este aplicată unui copil în timpul evaluării vârstei sau în contextul trecerii la evaluarea vârstei. Utilizarea forței sau a cătușelor nu poate fi justificată doar pe motiv că persoana este supusă unei evaluări a vârstei. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că a lăsa un copil încătușat doar în lenjerie intimă timp de două ore constituie un tratament degradant.⁴¹

Principiul 2 - Presumția de minoritate

Statele trebuie să se asigure că o persoană care este supusă unei evaluări a vârstei se presupune a fi copil, cu excepția cazului în care și până când se stabilește altfel printr-o procedură de evaluare a vârstei.

78. Presumția de minoritate se aplică tuturor persoanelor din momentul în care apar îndoieli rezonabile cu privire la aspectul dacă sunt sau nu minori. Aceasta are o funcție preventivă, datorită probabilității ca unele dintre persoanele referite pentru evaluarea vârstei să fie minore. Prin urmare, este necesar să se susțină drepturile copilului pentru toate persoanele supuse evaluării vârstei pe toată durata procedurii, până când și cu excepția cazului în care se ajunge la o decizie conform căreia persoana este adultă, pentru a evita orice încălcare accidentală de către stat a drepturilor copilului a cărui vârstă este pusă sub semnul întrebării. Aceasta implică, în special, că statele trebuie să trateze persoana care este supusă evaluării vârstei ca fiind un copil și să se asigure că persoana respectivă este referită și are acces efectiv la servicii adecvate de protecție a copilului fără discriminare sau întârziere.

79. Convenția privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale și Convenția privind acțiunea împotriva traficului de ființe umane prevăd prezumția de minoritate în cazul în care vârsta victimei este incertă și există motive pentru a crede că victima este copil.⁴²

Presumția de nevinovăție

80. Dacă după finalizarea evaluării vârstei persistă îndoieli rezonabile privind întrebarea dacă persoana este copil sau adult, persoanei trebuie să i se acorde prezumția de nevinovăție și trebuie să fie considerată copil și tratată ca atare.

81. Rămân îndoieli rezonabile în cazul în care, chiar și după recurgerea la controale medicale odată ce s-au epuizat toate celelalte măsuri ale abordării multidisciplinare, vârsta minimă identificată prin evaluarea vârstei este sub, iar vârsta maximă, peste 18 ani. În astfel de cazuri, persoanei trebuie să i se acorde prezumția de nevinovăție și trebuie să se presupună că aceasta este copil. O decizie de evaluare a vârstei bazată pe un examen medical trebuie să ia în considerare marja științifică de eroare a metodei specifice. Decizia trebuie să atribuie cea mai mică vârstă posibilă în intervalul de vârstă stabilit prin metodă ca fiind vârsta persoanei.

Principiul 3 - Evaluarea vârstei care implică o abordare multidisciplinară bazată pe dovezi

Statele trebuie să aibă în vigoare un proces clar stabilit pentru evaluarea vârstei, care utilizează o abordare multidisciplinară întemeiată pe cunoștințe, metode și practici bazate pe dovezi și care este centrată pe copil.

Abordare multidisciplinară

82. Evaluarea vârstei își propune să facă o estimare informată a vârstei unei persoane, luând în considerare o combinație de indicatori aferenți factorilor fizici, psihologici, de dezvoltare, de mediu și socio-culturali. O abordare multidisciplinară colaborativă este esențială pentru evaluarea acestor indicatori.⁴³ În procedura de evaluare a vârstei, trebuie să fie implicați și să contribuie cu expertiza lor funcționari și profesioniști din diferite domenii de specializare.

83. Evaluarea vârstei trebuie să fie efectuată ca un proces în mai multe etape pentru colectarea de dovezi și informații relevante pentru evaluare. În conformitate cu principiul proporționalității și necesității, evaluarea vârstei trebuie să înceapă cu metodele care implică cel mai mic nivel de ingerință în integritatea fizică a

⁴¹ Cauza Zherdev împotriva Ucrainei, (nr. 34015/07) CEDO, 27 aprilie 2017, §94.

⁴² Articolele 11 alin. (2) și 35 alin. (3), Convenția privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale, 2007 (CETS nr. 201). Articolul 10 alin. (3), Convenția privind acțiunea împotriva traficului de ființe umane, 2005 (CETS nr. 197).

⁴³ Comitetul Națiunilor Unite pentru Drepturile Copilului, Comentariul General nr. 14 (2013), alin. 6. Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați, *Ghidul UNHCR privind determinarea interesului superior al copilului*, 2008. Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați, Fondul Națiunilor Unite pentru Copii, *Teafăr și nevătămat; Ce poate face statul pentru a asigura respectarea interesului superior al copiilor neînsoțiți și separați în Europa*, 2014. Consiliul Statelor Mării Baltice, *Ghid privind promovarea drepturilor omului și a interesului superior al copilului în cazurile transnaționale de protecție a copilului*, 2015.

persoanei. Pentru a evita referirea arbitrară către evaluarea vârstei și selectarea metodelor, procedura de evaluare a vârstei trebuie să fie clar stabilită și reglementată.

84. Ca prim pas, trebuie verificate documentele de identitate ale persoanei. În cazul în care documentele de identitate nu sunt disponibile, trebuie revizuite alte documente justificative pentru a se analiza ponderea care poate fi acordată foilor matricole, unui pașaport expirat, documentului de identitate al unui părinte, care include o înregistrare a persoanei sau altor documente care pot furniza dovezi ale datei de naștere a persoanei. Având în vedere întârzierile consulare, poate fi necesar să se acorde persoanei timp să obțină dovezi documentare suplimentare din țara de origine, dacă este în interesul superior al copilului să se încerce obținerea unor astfel de dovezi. În cazul copiilor solicitanți de azil, nu trebuie contactate autoritățile din țara de origine a copilului.⁴⁴ (A se vedea alin. 162 de mai jos.)

85. În cazul în care se aduc documente justificative, există riscul ca actele de identitate sau alte documente justificative să fie falsificate sau ca o persoană să facă uz fraudulos de identitatea altei persoane, de documente furate sau contrafăcute. Informațiile sau datele sunt considerate fiabile atunci când sunt autentice și informațiile pe care le conțin sunt exacte, atunci când au fost create sau generate de o entitate în cadrul juridic și de guvernanta corespunzător al statului emitent și atunci când nu au fost supuse unor modificări sub influența niciunei alte persoane. Documentele trebuie să fie considerate determinante în ceea ce privește vârsta, cu excepția cazului în care sunt considerate lipsite de validitate în conformitate cu procedurile prevăzute de lege pentru verificarea documentelor de identitate ale unei persoane. Documentele emise sau autentificate de către autoritatea sau ambasada statului competent trebuie acceptate ca autentice.⁴⁵

86. În cazul în care persistă îndoieli rezonabile în urma examinării documentelor justificative, trebuie efectuat un interviu de evaluare a vârstei pentru a evalua cronologia evenimentelor și experiențele din viața persoanei, cum ar fi anii de școală, nivelul educațional atins, diferența de vârstă față de frații mai mici și mai mari, rituri de trecere sau amintiri ale evenimentelor recurente sau de referință. Aceste elemente trebuie luate în considerare în contextul socio-cultural al persoanei pentru a stabili probabilitatea ca persoana să aibă vârsta pe care a declarat-o. Pentru a asigura o analiză echilibrată a diferitelor elemente din povestea copilului, interviul trebuie să fie realizat de profesioniști calificați, pregătiți să evalueze factorii fizici, psihologici, de dezvoltare, de mediu și culturali. În conformitate cu definiția evaluării vârstei, luarea în considerare a mai multor factori trebuie să informeze estimarea vârstei persoanei.

87. În cazul în care îndoielile continuă să persiste după efectuarea acestor evaluări și este luată în considerare recurgerea la un examen medical, trebuie determinate metodele relevante ținând cont de interesul superior al copilului. Metodele medicale științifice urmăresc să evalueze maturitatea fizică a persoanei și, pe această bază, să informeze estimarea unui interval de vârstă. Condițiile și considerentele aplicabile în cazul examinării medicale sunt abordate în temeiul Principiului 4.

88. Pentru a implementa o astfel de abordare colaborativă și în mai multe etape, funcționarii și profesioniștii trebuie să coopereze și să se coordoneze atunci când colectează și revizuiesc dovezi și iau decizii. Aceștia trebuie să acționeze prompt și într-un mod imparțial, iar statutul lor trebuie să permită independența față de autoritățile de stat sau de furnizorii de servicii, cum ar fi autoritățile de migrație, actorii care oferă cazare și îngrijire sau alte instituții, organizații sau servicii relevante și să prevină orice conflicte de interese potențiale sau reale. Cooperarea trebuie să aibă loc cu respectarea standardelor de protecție a datelor, inclusiv în ceea ce privește datele biometrice. (A se vedea punctul 133 de mai jos și Principiul 8.)

Proceduri și garanții adaptate copiilor

89. Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului acordă copilului dreptul de a fi audiat în toate problemele care îl privesc, inclusiv în cadrul procedurilor administrative și judiciare și ca opiniilor sale să li se acorde importanța cuvenită în funcție de vârsta și maturitatea acestuia.⁴⁶ Copilul are dreptul de a solicita, primi și împărtăși informații într-o limbă pe care o înțelege.⁴⁷ Autoritățile competente trebuie să garanteze dreptul copilului de a fi audiat în toate fazele procedurii, de la momentul sesizării până la luarea deciziei finale, inclusiv în timpul oricărei proceduri de contestare a deciziei de evaluare a vârstei.

⁴⁴ Înalțul Comisar al ONU pentru Refugiați (UNHCR), *Consultări globale privind protecția internațională/Third Track*: procesele de azil (proceduri de azil echitabile și eficiente), 31 mai 2001, EC/GC/01/12, §50 (m).

⁴⁵ Comitetul ONU pentru protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și ale membrilor familiilor lor, *Comentariul general comun nr. 4 (2017) al Comitetului pentru protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și ale membrilor familiilor lor și nr. 23 (2017) al Comitetului pentru Drepturile Copilului cu privire la obligațiile statului privind drepturile omului ale copiilor în contextul migrației internaționale în țările de origine, tranzit, destinație și retur*, 16 noiembrie 2017, CMW/C/GC/4-CRC/C/GC/23, alin. 23.

⁴⁶ Articolul 12, Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului, 1989.

⁴⁷ Articolul 13, Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului, 1989. Comitetul pentru Drepturile Copilului, *Comentariul general nr. 12 (2009) privind dreptul copilului de a fi audiat*, CRC/C/GC/12, 1 iulie 2009, alin. 25.

90. Permitearea participării depline a copilului în timpul procedurii de evaluare a vârstei necesită luarea în considerare a mai multor considerente esențiale: a) copilul are dreptul de a primi informații adaptate copilului cu privire la procedura de evaluare a vârstei; b) un copil neînsoțit are dreptul de a fi susținut de un tutore și de a fi însoțit de o persoană de încredere, cu excepția cazului în care acest lucru ar fi contrar interesului superior al copilului; c) trebuie obținut consimțământul informat al copilului cu privire la prelucrarea datelor sale personale și la metoda specifică de evaluare a vârstei; d) un copil care nu înțelege limba țării gazdă are dreptul la servicii de interpretare; și e) copilul are dreptul de a accesa mecanisme eficiente de revizuire sau de apel pentru a contesta rezultatul unei evaluări a vârstei.⁴⁸

91. Informarea unui copil într-o manieră „adaptată copilului” înseamnă furnizarea de informații „adaptate vârstei, maturității, limbii, sexului și culturii copilului” (a se vedea alin. 30 de mai sus). Comunicarea informațiilor adaptate copiilor în limbaj vorbit poate fi completată de materiale tipărite sau digitale adaptate copiilor, inclusiv simboluri, grafice sau videoclipuri ușor accesibile. Este important să risipiți orice îndoială cu privire la scopul și obiectivul evaluării vârstei, a diferiților pași ai procedurii și a modului în care vor fi utilizate datele colectate în timpul evaluării vârstei.⁴⁹

92. Manualul Consiliului Europei privind informațiile adaptate copiilor, copiilor aflați în migrație identifică reguli de bază pentru funcționarii și profesioniștii care furnizează informații copiilor aflați în migrație: Aceștia trebuie să adapteze informațiile la situația copilului; să responsabilizeze copiii prin furnizarea de informații care le oferă putere și reziliență; să se asigure că copiii înțeleg ce informații sunt confidențiale și ce trebuie partajat cu alte autorități din cauza obligațiilor obligatorii de raportare; să utilizeze un vocabular non-critic; să utilizeze întrebări deschise; să nu facă rău; și să ofere copilului toate informațiile necesare, chiar dacă informațiile ar putea fi utile doar într-o etapă ulterioară.⁵⁰

93. Copilul trebuie să poată fi însoțit în toate etapele procedurii de evaluare a vârstei de către o persoană de încredere aleasă de acesta, cu excepția cazului în care acest lucru ar fi contrar interesului superior al copilului. Persoana de încredere trebuie să fie independentă de autoritatea de evaluare a vârstei și nu trebuie să aibă niciun interes personal în rezultatul procedurii. O persoană de încredere sprijină copilul pe lângă tutorele și reprezentantul care trebuie să fie, de asemenea, prezent pentru a sprijini persoana pe tot parcursul procedurii de evaluare a vârstei.

94. Ghidul Consiliului Europei privind justiția în interesul copiilor prevede următoarele principii fundamentale:

- a. *Participarea copiilor* în calitate de beneficiari deplin de drepturi, inclusiv dreptul la informare și dreptul de a fi audiați și de a li se lua în considerare opiniile.
- b. *Interesul superior al copilului* ca o considerație principală, iar în evaluarea interesului superior al copilului, opiniile copilului, trebuie să fie ascultate și să li se acorde importanța cuvenită, iar statele trebuie să depună eforturi concertate pentru a stabili abordări multidisciplinare pentru evaluările interesului superior;
- c. *Demnitatea*, copiii trebuie tratați cu grijă, sensibilitate, corectitudine și respect pe întreg parcursul oricărei proceduri, cu o atenție deosebită pentru situația personală, bunăstarea și nevoile specifice ale acestora și cu respect deplin pentru integritatea lor fizică și psihologică și indiferent de statutul juridic și calitatea lot în cadrul procedurii;
- d. *Protecția împotriva discriminării* indiferent de motiv, recunoscând faptul că ar putea fi necesară acordarea unei protecții și asistențe specifice copiilor mai vulnerabili, cum ar fi copiii neînsoțiți, copiii migranți, refugiați și solicitanți de azil; și
- e. Principiul *statului de drept* trebuie să se aplice pe deplin copiilor, astfel cum se aplică adulților.⁵¹

95. Elementele generale ale justiției în interesul copiilor includ furnizarea de informații și consiliere; protecția vieții private și de familie, siguranța și măsurile speciale de prevenire; formarea profesioniștilor, o abordare multidisciplinară și recurgerea la privarea de libertate ca măsură de ultimă instanță și pentru cea mai scurtă perioadă de timp corespunzătoare.⁵²

⁴⁸ Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului, Articolul 12. Ghidul Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind justiția în interesul copiilor (2010). Recomandarea CM/Rec(2012)2 Comitetului de Miniștri către statele membre privind participarea copiilor și tinerilor cu vârsta sub 18 ani, alin. 2. Comitetul pentru Drepturile Copilului, Comentariul general nr. 12 (2009) privind dreptul copilului de a fi audiat, CRC/C/GC/12, 1 iulie 2009.

⁴⁹ Consiliul Europei, *Cum să transmiteți informații adaptate copiilor, copiilor aflați în migrație, Manual pentru profesioniștii din prima linie*, 2018.

⁵⁰ Consiliul 2018, *Cum se transmit informațiile adaptate copiilor, copiilor aflați în migrație, Manual pentru profesioniștii din prima linie*, Construirea unei Europe cu și pentru copii, pp. 12, 16.

⁵¹ Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, Ghid privind justiția în interesul copiilor (2010), pp. 17-19.

⁵² Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, Ghid privind justiția în interesul copiilor (2010), pp. 20-24.

96. În conformitate cu principiul prezumției de minoritate, procedurile administrative și judiciare care implică persoane a căror vârstă este pusă sub semnul întrebării trebuie să urmeze o prezumție procedurală generală conform căreia persoana este considerată și tratată ca un copil în toate etapele procedurii, inclusiv în etapa preliminară, provizorie și a apelului. Acest lucru necesită ca instanța sau alte instituții să fie adaptate copiilor și prevenirea întârzierilor nejustificate. Statele membre trebuie să ia în considerare elaborarea de ghiduri cu privire la modul de obținere a unor declarații exacte și de încredere, cu o valoare probatorie ridicată, din partea copiilor care depun mărturie în cadrul procedurilor administrative și judiciare, în calitate de martori sau victime, în calitate de suspecti sau acuzați, inclusiv ghiduri privind examinarea sau examinarea încrucișată a martorilor a căror vârstă nu este cunoscută.

97. Ghidul Consiliului Europei privind justiția în interesul copiilor oferă îndrumări cu privire la colectarea de dovezi din partea copiilor și recunoaște faptul că aceasta este o sarcină dificilă. În cazul în care sunt colectate dovezi de la copii, acest lucru trebuie efectuat, pe cât posibil, de către profesioniști pregătiți. Numărul de interviuri efectuate cu un copil trebuie să fie cât mai limitat posibil. În cazul în care, totuși, este necesar mai mult de un interviu cu copilul, aceeași persoană trebuie să efectueze, de preferință, interviul, din motive de consecvență și încredere. Dovezile de la copii trebuie colectate într-un mediu adaptat copiilor, ținând cont de vârstă, maturitatea și nivelul de înțelegere al copilului și de orice dificultăți de comunicare pe care acesta le poate avea. În cazul în care copiii sunt audiați în instanță, trebuie luate măsuri speciale pentru a reduce riscurile de intimidare și victimizare secundară, în special în cazul în care copilul este victima violenței sau a exploatării.⁵³

98. Copiii care sunt privați de libertate sunt considerați a fi într-o situație vulnerabilă.⁵⁴ Copiii care sunt ținuti în segregare sau deținuți în timpul evaluării vârstei pot suferi o deteriorare a sănătății și bunăstării lor. Medicii și alți profesioniști care efectuează evaluarea vârstei trebuie să fie atenți la impactul potențial pe care acest lucru îl poate avea asupra colaborării copilului în cadrul procedurii.⁵⁵ Prin urmare, pentru a preveni sentimentele de intimidare, o atenție specială trebuie acordată principiilor și elementelor fundamentale ale justiției în interesul copiilor, atunci când se colectează dovezi de la copiii care sunt deținuți pe durata evaluării vârstei.

99. Ghidul Consiliului Europei privind justiția în interesul copiilor oferă exemple cu privire la modul în care statele membre trebuie să acorde prioritate interesului superior al copilului în aplicarea legislației privind colectarea de probe de la copii și să o adapteze pentru a evita traume suplimentare pentru copii, susținând, în același timp, principiile statului de drept și ale procesului echitabil. Ghidul subliniază, de asemenea, că aceste adaptări nu diminuează valoarea probatorie a dovezilor oferite de copil.⁵⁶

100. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a făcut referire, în mod repetat, la Ghidul Consiliului Europei privind justiția în interesul copiilor, printre alte instrumente de politică, atunci când a examinat conformitatea statelor cu obligațiile procedurale în temeiul articolului 3 din CEDO. În cauza *X și alții împotriva Bulgariei*, Curtea a subliniat că obligațiile procedurale trebuie interpretate prin prisma instrumentelor internaționale, cum ar fi Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului și Convenția Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale. Curtea a stabilit că interviurile care vizează colectarea de probe de la copii trebuie să fie adaptate vârstei și maturității copilului și să fie înregistrate video. Curtea a remarcat, în mod repetat, că statele au o datorie sporită de protecție față de copiii care sunt privați de îngrijirea părintească și care au fost plasați în grija unei instituții publice, care este responsabilă de asigurarea siguranței și bunăstării acestora și care, prin urmare, sunt în o situație deosebit de vulnerabilă.⁵⁷

101. Prin prisma principiilor statului de drept, copiilor trebuie să le fie garantate prezumția de nevinovăție și dreptul la un proces echitabil.⁵⁸ Prin urmare, sarcina probei în cadrul procedurilor de evaluare a vârstei nu trebuie să revină copilului.

102. Pregătirea în materie de chestiuni procedurale și modul de colectare a dovezilor de la copii este esențială pentru funcționarii și profesioniștii implicați în procedurile de evaluare a vârstei, în special în cazul efectuării interviurilor de evaluare a vârstei. Ghidul Consiliului Europei privind justiția în interesul copiilor recomandă utilizarea protocoalelor de interviu care iau în considerare diferitele stadii de dezvoltare a

⁵³ Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, Ghid privind justiția în interesul copiilor (2010), Orientările 64, 66, 67, pp. 87-90.

⁵⁴ A se vedea: Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, Ghid privind justiția în interesul copiilor (2010), Linia directoare 21.

⁵⁵ Campbell, Ruth, *Deținut, blocat pe dinafară: sănătatea și drepturile omului în detenția pentru imigranți*, Asociația Medicală Britanică, 2017, pp. 32, 64.

⁵⁶ Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, Ghid privind justiția în interesul copiilor (2010), Orientarea 70, pp. 87-90.

⁵⁷ Cauza *O'Keeffe împotriva Irlandei* [CG], nr. 35810/09; *Nencheva și alții împotriva Bulgariei*, nr. 48609/06; *X și alții împotriva Bulgariei*, nr. 22457/16.

⁵⁸ Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, Ghid privind justiția în interesul copiilor (2010), III. Principii fundamentale, E. Statul de drept, p. 19.

copilului. Acestea ghidează intervievatorul pentru a evita întrebările de ghidare și sporesc astfel validitatea și valoarea probatorie a dovezilor copiilor.⁵⁹

103. Cercetările au evidențiat faptul că copiii sunt, în general, capabili să își amintească evenimentele și emoțiile pe care le-au trăit și că, începând de la o vârstă fragedă, aceștia sunt capabili să ofere relatări precise și de încredere cu privire la experiențele lor. Capacitatea copiilor de a oferi informații precise și de a dezvălui ceea ce își amintesc depinde de mai mulți factori. Locația și mediul în care se desfășoară interviul sau audierea sunt fundamentale. Un loc adaptat copiilor, cu cât mai puține distrageri posibile, oferă cele mai propice condiții pentru intervievarea sau audierea copiilor în contextul procedurilor administrative sau judiciare. Serviciile de sprijin trebuie să fie disponibile pentru copil înainte, pe durata și după audiere, în conformitate cu nevoile și interesul superior al copilului. Cel mai important factor care influențează acuratețea și fiabilitatea declarației unui copil este capacitatea intervievatorului de a obține informații și disponibilitatea și capacitatea copilului de a le dezvălui. Cercetările în acest domeniu au identificat câteva principii și reguli fundamentale pe care profesioniștii trebuie să le respecte pentru a influența pozitiv dorința și capacitatea copilului de a-și exprima opiniile și ceea ce își amintește. Aceste principii și reguli stau la baza protocoalelor de interviu bazate pe dovezi, care ghidează intervievatorul, pas cu pas, pe parcursul interviului și ajută la crearea condițiilor de susținere pentru ca copilul să vorbească și să dea o declarație precisă și de încredere, cu o valoare probatorie ridicată.⁶⁰

Principiul 4 - Principii aplicabile examinării medicale în contextul evaluării vârstei

O examinare medicală în scopul evaluării vârstei trebuie efectuată numai atunci când rămân îndoieli rezonabile cu privire la vârsta estimată a persoanei după ce celelalte măsuri ale abordării multidisciplinare au fost epuizate, cu consimțământul informat al persoanei și cu respectul cuvenit pentru principiile proporționalității și interesului superior al copilului.

104. În contextul evaluării vârstei, examinările medicale includ, în mod tipic, examinări ale dezvoltării fizice a persoanei de către un pediatru, o inspecție a dezvoltării dentare sau examinări imagistice, cum ar fi scanări cu raze X sau RMN, pentru a evalua dezvoltarea osului carpian sau clavicular, articulației genunchiului sau dinților.

105. Prin prisma ingerinței unor metode medicale în integritatea fizică a persoanei supuse evaluării vârstei, recurgerea la examenele medicale trebuie luată în considerare numai atunci când rămân îndoieli rezonabile cu privire la vârsta estimată a persoanei, odată ce celelalte măsuri ale abordării multidisciplinare au fost epuizate și cu respectarea principiilor proporționalității și interesului superior al copilului și cu consimțământul informat al persoanei.

Principiul proporționalității

106. Dacă, în scopul evaluării vârstei, se ia în considerare recurgerea la examinarea medicală după ce alte metode au fost epuizate și continuă să existe îndoieli rezonabile cu privire la vârsta persoanei, autoritățile competente trebuie să acționeze în conformitate cu principiul proporționalității. Pentru a fi proporțională, trebuie redusă la minim ingerința unui examen medical în integritatea fizică a persoanei și trebuie utilizate metodele disponibile cele mai puțin invazive. Examinările sunt considerate a interfera cu integritatea fizică a persoanei atunci când se utilizează imagistica non-medicală, expunând astfel persoana la radiații sau la alte riscuri pentru sănătate sau interferând cu integritatea unei persoane într-un alt mod. Imagistica non-medicală se referă la examinări care nu sunt indicate din punct de vedere medical.

107. Orice metodă care implică nuditatea sau examinarea, observarea sau măsurarea organelor genitale sau a părților intime trebuie interzisă în timpul procesului de evaluare a vârstei (a se vedea Principiul 1, Demnitatea umană și dreptul de a nu fi supus torturii sau tratamentului inuman sau degradant).

108. Metodele medicale trebuie admise în scopul evaluării vârstei numai dacă dovezile au dovedit acuratețea metodei. O metodă medicală este considerată precisă, atunci când dovezile generate de studii empirice și-au demonstrat validitatea și fiabilitatea rezultatelor generate de aceasta, pentru scopul și domeniul său de aplicare specific.

109. În cazul în care cercetările arată că acuratețea unei metode este părtinitoare sau dacă dovezile cu privire la acuratețea metodei sunt limitate la un anumit grup de populație sau context, metoda nu poate fi considerată exactă în vederea aplicării universale. La interpretarea rezultatelor, trebuie precizate și luate în

⁵⁹ Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, Ghid privind justiția în interesul copiilor (2010), Orientarea 71.

⁶⁰ Lamb, Michael E., Orbach, Y., Hershkowitz, I., Esplin, P.W., Horowitz, D., Protocoalele structurate ale interviurilor medico-legale îmbunătățesc calitatea și caracterul informativ al interviurilor investigative cu copii: O revizuire a cercetării cu utilizarea Protocolului de interviu investigativ NICHD, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/eutils/efetch.fcgi?dbfrom=pubmed&retmode=ref&cmd=prlinks&id=18023872>.

considerare limitările, iar statele trebuie să excludă metodele medicale inexacte din procedurile de evaluare a vârstei.

110. Metodele medicale care s-au dovedit a fi inexacte, deoarece nu au o bază științifică de dovezi, trebuie excluse efectiv din procedurile de evaluare a vârstei. Acesta poate fi cazul, atunci când dovezile mai recente demonstrează că metodele medicale utilizate în scopul evaluării vârstei nu mai sunt considerate precise, s-au dovedit a fi învechite sau prea limitate din punct de vedere al domeniului de aplicare. Pe măsură ce cercetarea continuă să genereze un corp de dovezi care evoluează în acest domeniu, acuratețea metodelor medicale utilizate în scopul evaluării vârstei trebuie revizuită periodic prin prisma cercetărilor de ultimă generație.

Interesul superior al copilului în cazul examinărilor medicale

111. Înainte de orice decizie de referire a unei persoane în vederea efectuării unui examen medical în scopul evaluării vârstei, trebuie realizată evaluarea interesului superior. Evaluarea interesului superior are ca scop stabilirea proporționalității metodei alese. În acest scop, trebuie evaluat impactul metodei asupra persoanei supuse evaluării vârstei, ținând cont de situația, nevoile și vulnerabilitățile specifice ale persoanei. Evaluarea trebuie să ia în considerare dacă persoana care este referită către un examen medical are preferințe în ceea ce privește sexul practicianului care efectuează examinarea. Atunci când este evaluat în mod adecvat și este posibil, persoana trebuie să poată alege sexul profesionistului care efectuează examenul medical.

112. Funcționarii sau profesioniștii care efectuează evaluarea interesului superior trebuie să fie calificați și pregătiți în realizarea evaluărilor interesului superior, furnizarea de informații adaptate copiilor și comunicarea cu copiii, inclusiv copiii aflați în migrație și copiii aflați în situații de vulnerabilitate deosebită. Evaluarea interesului superior trebuie să implice o revizuire a documentelor existente și o audiere a persoanei a cărei vârstă este evaluată. Funcționari sau profesioniștii care efectuează evaluarea interesului superior trebuie să fie calificați și pregătiți pentru a identifica vulnerabilități specifice. O atenție deosebită trebuie acordată, printre altele, copiilor care prezintă semne de traumatizare, copiilor care sunt victime ale violenței sau exploatării, inclusiv a violenței sau exploatării sexuale și a traficului de persoane și copiilor cu nevoi speciale.

113. O evaluare a interesului superior trebuie efectuată utilizând o abordare multidisciplinară pentru a asigura sexul persoanei și factori de dezvoltare, fizici, psihologici, psihiatrici, de mediu, socio-culturali, precum și alți factori sunt luați în considerare și informează evaluarea. Această abordare trebuie să se fundamenteze pe cunoștințe, metode și practici bazate pe dovezi și să fie centrată pe copil.

114. Copiii care sunt victime ale violenței sau exploatării sau care suferă de tulburare de stres post-traumatic pot prezenta un risc disproporționat de mare de suferință sau retraumatizare ca urmare a examinărilor medicale. În cazul fetelor, atunci când se are în vedere un examen medical care implică radiații sau alte proceduri imagistice nemedicale, trebuie exclusă posibilitatea unei sarcini.

115. Principiul interesului superior al copilului impune ca, atunci când se interpretează rezultatele unui examen medical pentru evaluarea vârstei, să fie luată în considerare marja de eroare specifică metodei. În conformitate cu Principiul 2, alineatul 24 al prezentei Recomandări, statele trebuie să se asigure că persoana care face obiectul evaluării vârstei este recunoscută și tratată ca un copil atunci când cea mai mică vârstă din marja de eroare a metodei se încadrează sub vârsta de 18 ani.

Consimțământul informat pentru un examen medical

116. Înainte de a trimite o persoană la un examen medical în scopul evaluării vârstei, persoana trebuie să fie informată cu privire la tipul de examinare care urmează să fie efectuată, cine o va efectua, unde și când va avea loc, durata acesteia și modul în care persoana va ajunge la și de la locul unde va fi efectuat examenul medical. Persoana trebuie să fie informată în continuare cu privire la scopul examinării medicale și modul în care aceasta urmărește să completeze constatările din alte metode de evaluare a vârstei efectuate până în prezent. Trebuie furnizate informații cu privire la orice riscuri potențiale asociate cu metoda care urmează să fie utilizată, precum și orice alte detalii specifice referitoare la metodă pentru a se asigura că persoana respectivă a înțeles modul în care va fi efectuată examinarea. Persoana trebuie să fie informată în continuare cu privire la procedura de solicitare a consimțământului său informat pentru examinare, cine are dreptul să își dea consimțământul, consecințele refuzului și cum să își retragă ulterior consimțământul sau să facă plângere împotriva procedurii.

117. Informațiile trebuie furnizate într-un mod adaptat copiilor, astfel cum este definit în definiția 4. h) din anexa la Recomandare și cu asistența unui interpret, dacă este necesar. Profesionistul care furnizează informațiile trebuie să se asigure că persoana a înțeles. Profesionistii ar putea face acest lucru cerând persoanei să explice informațiile cu propriile cuvinte și răspunzând la orice întrebări pe care persoana le

poate avea. În cazul în care situația o impune și, în special în situații de dizabilitate, copilul trebuie să fie asistat de un interpret sau de un îngrijitor special care este calificat să îl ajute pe copil să înțeleagă informațiile și să ia o decizie cu privire la consimțământul informat, în conformitate cu nevoile specifice ale copilului.

118. În cazul în care, potrivit legii, copilul supus evaluării vârstei nu are capacitatea legală de a-și da consimțământul pentru o examinare medicală în scopul evaluării vârstei, consimțământul informat va fi solicitat de la părinte(ți), îngrijitor(i) sau tutorele sau reprezentantul copilului, ori o altă persoană sau organism competent prevăzut de lege. În unele state membre, copiii au, în general, dreptul de a-și da consimțământul informat pentru tratamentul medical, de la o anumită vârstă, de exemplu de la 14 sau 16 ani; în alte state, dreptul la consimțământ se aplică de la vârsta de 18 ani, iar în altele, capacitatea de discernământ a copilului trebuie evaluată în fiecare caz.⁶¹ În ceea ce privește examinările medicale în scopul evaluării vârstei, statele membre adoptă abordări diferite pentru obținerea consimțământului informat. În unele state, în care copiii au dreptul la consimțământ, consimțământul copilului este suficient. În cazul în care copilul nu are capacitatea legală de a-și da consimțământul, practica națională diferă; în unele state, consimțământul informat este solicitat numai din partea părintelui, tutorelui sau reprezentantului copilului, altele solicită consimțământul informat fie din partea copilului, fie din partea reprezentantului acestuia, iar altele atât din partea copilului, cât și a reprezentantului.⁶² În cazul în care un copil nu are capacitatea legală de a-și da consimțământul, inclusiv în cazurile în care există un conflict de interese între copilul care face obiectul unei evaluări a vârstei, părintele(ții), îngrijitorul(rii) sau tutorele, părerea copilului trebuie ascultată și luată în considerare în conformitate cu articolul 12 CNUDC. Copilului trebuie să i se ofere posibilitatea de a-și exprima motivele pentru care se opune deciziei părintelui, tutorelui sau reprezentantului. Decizia privind examinarea medicală trebuie amânată până când copilul a avut posibilitatea de a accesa mecanismul de plângere relevant, în cazul în care dorește să facă acest lucru, cu privire la consimțământul acordat de părinte, sau tutorele sau reprezentantul legal și până la soluționarea conflictului de interese printr-o decizie a mecanismului de plângere.

119. De asemenea, trebuie numit sau desemnat un tutore în conformitate cu prevederile legislației și reglementărilor naționale, în cazul în care un medic care efectuează examinarea medicală sau alți profesioniști implicați în evaluarea vârstei au motive să creadă că persoana nu are capacitatea de decizie din alte motive decât cele aferente vârstei. În acest caz, trebuie urmate procedurile de evaluare a capacității persoanei pentru a stabili dacă persoana are capacitatea de a lua decizia cu privire la acordarea sau retragerea consimțământului informat în acel moment specific și pentru a oferi tot sprijinul posibil în vederea maximizării capacității de luare a deciziei de către persoana în cauză.⁶³

120. Înainte de examinarea medicală, trebuie furnizat consimțământul informat în scris medicului care efectuează examinarea în scopul evaluării vârstei. Medicii trebuie să fie autorizați să efectueze examinări în scopul evaluării vârstei numai în cazul în care consimțământul valabil este furnizat în scris și trebuie să dețină instrucțiuni clare cu privire la modul de a acționa atunci când persoana supusă evaluării vârstei își retrace consimțământul în momentul examinării.

Principiul 5 - Cadrele legislative și de politici

Trebuie să existe un cadru clar care să stabilească referirea la evaluarea vârstei, procesul și procedurile de implementare și procesul decizional, completat, dacă este necesar, de instrucțiuni și îndrumări suplimentare.

121. Legislația și cadrul politic care reglementează procedurile de evaluare a vârstei în statele membre trebuie să prevadă măsurile și cerințele relevante pentru a garanta că procedurile de evaluare a vârstei au loc într-un mod reglementat, în conformitate cu standardele naționale, statul de drept și garanțiile procedurale. Cadrul legislativ și politic trebuie completat de îndrumări practice pentru a oferi claritate cu privire la standardele de calitate și la aplicarea acestora în rutinele de lucru ale funcționarilor și profesioniștilor implicați în procedurile de evaluare a vârstei.

122. Cadrul legislativ și politic trebuie să asigure respectarea principiilor și măsurilor de protecție a drepturilor omului în cadrul procedurii de evaluare a vârstei, cum ar fi principiul interesului superior al copilului, dreptul copilului de a fi audiat și de a-i fi luate în considerare opiniile, dreptul la nediscriminare și dreptul copilului la dezvoltare. La fel ca în toate celelalte proceduri administrative și judiciare sau alte proceduri și intervenții formale, copiii trebuie să fie protejați împotriva vătămarilor, inclusiv a intimidării, represaliilor și victimizării secundare în contextul procedurilor de evaluare a vârstei.⁶⁴

⁶¹ Agenția Uniunii Europene pentru Drepturi Fundamentale (2018), *Consimțământul la tratament medical fără consimțământul părinților*.

⁶² Agenția Uniunii Europene pentru Drepturi Fundamentale (2018), *Consimțământul teste medicale pentru evaluarea vârstei*.

⁶³ Campbell, Ruth, *Deținut, blocat pe dinafară: sănătatea și drepturile omului în detenția pentru imigranți*, Asociația Medicală Britanică, 2017, pp. 53, 54.

⁶⁴ A se vedea: Consiliul Europei, *Ghid privind justiția în interesul copiilor*, 2010, alin. 11.

123. Cadrul legislativ și politic trebuie să prevadă o reglementare clară și transparentă a fiecărei etape a procedurii de evaluare a vârstei. În mod special, acesta trebuie să prevadă documentarea și motivarea fiecărei decizii, cum ar fi decizia de referire, deciziile privind interesul superior al copilului și decizia finală de evaluare a vârstei.

124. Statele membre emit diferite tipuri de decizii cu privire la rezultatele procedurilor de evaluare a vârstei, cum ar fi deciziile administrative sau judiciare sau, în unele contexte, deciziile sunt emise de funcționari sau profesioniști de stat specifici însărcinați să efectueze o evaluare a vârstei. În unele state membre, procedura de evaluare a vârstei este integrată în procedura de azil, iar deciziile privind rezultatul unei proceduri de evaluare a vârstei sunt, prin urmare, emise și notificate odată cu decizia privind azilul. Indiferent de practica națională, deciziile cu privire la rezultatul unei proceduri de evaluare a vârstei trebuie emise ca decizii separate în scris, cu un raționament clar și transparent, acestea trebuie notificate prompt persoanei în cauză și trebuie să informeze cu privire la căile de atac disponibile și modul de acces la acestea.

125. Cadrele naționale trebuie să ofere îndrumări practice pentru personalul implicat în evaluarea vârstei cu privire la modul de comunicare cu copiii aflați în migrație și la modul de desfășurare a interviurilor formale cu copiii, inclusiv cu copiii aflați în situații de vulnerabilitate deosebită, modul de furnizare de informații adaptate copiilor, modul de evaluare și determinare a interesului superior al copilului, inclusiv o evaluare a riscurilor și a surselor de protecție ale copilului. Adaptarea stilului de comunicare la nevoile copilului și efectuarea de interviuri care să țină cont de copil, inclusiv ca parte a evaluărilor interesului superior, este esențială pentru a obține de la copil informații privind orice experiențe de violență sau exploatare sau alte evenimente traumatice, care pot determina nevoile specifice ale copilului ce trebuie luate în considerare în cadrul procedurii de evaluare a vârstei.

126. Cadrul legislativ și politic trebuie să prevadă decizii de evaluare a vârstei care sunt recunoscute de toate autoritățile relevante din statul membru, cum ar fi autoritățile pentru protecția și bunăstarea socială a copilului, imigrație și azil, organele de aplicare a legii și sistemul judiciar. Acest lucru permite consecvența în referirea ulterioară, tratamentul și activitatea de caz privind persoana a cărei vârstă a fost evaluată. El ajută la prevenirea evaluărilor repetate în cazul în care persoana este transferată între orașe sau regiuni dintr-un stat membru. Procedurile ulterioare de evaluare a vârstei pot fi întreprinse numai în mod excepțional în cazul în care apar noi documente semnificative. Noile evaluări, în astfel de cazuri, trebuie să excludă orice examinare medicală în continuare a persoanei.

127. Statele membre trebuie să prevadă o procedură de evaluare a vârstei în timp util și să reglementeze durata procedurii și fiecare dintre etapele acesteia, inclusiv în ceea ce privește termenele limită ale procedurilor de recurs. O durată excesivă, din momentul în care vârsta persoanei este contestată și până la adoptarea unei decizii definitive, poate avea efecte negative de durată asupra bunăstării și dezvoltării persoanei supuse evaluării vârstei, inclusiv în situațiile în care alte proceduri, cum ar fi procedura de azil, depind de rezultatele evaluării vârstei. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat, în diferite ocazii, că o cale de atac efectivă trebuie să prevină pretinsa încălcare sau continuarea acesteia, în timp util, și că rapiditatea unei căi de atac poate fi contestată. De asemenea, aceasta a observat că, în cazul în care evaluarea vârstei durează o perioadă de timp nerezonabilă, persoana în cauză poate atinge vârsta majoratului în așteptarea deciziei oficiale.⁶⁵ Cadrul trebuie să prevadă posibilitatea de a acorda prelungiri, atunci când se stabilește că acest lucru este în interesul superior al copilului, de exemplu, dacă întârzierile consulare îl împiedică pe copil să prezinte documentația necesară până la un termen specificat.

128. Cadrul juridic trebuie să garanteze accesul la mecanisme de plângere independente și eficiente, precum și la căi de atac administrative și judiciare și la proceduri de apel. Reprezentarea juridică trebuie să fie disponibilă gratuit pentru a avea acces la căi de atac fără obstacole. Statele membre trebuie să reglementeze procedura de plângere în cazurile de conduită necorespunzătoare sau de comportament inadecvat al funcționarilor și profesioniștilor de stat implicați în procedura de evaluare a vârstei, precum și în cazurile de conflicte de interese între persoana care face obiectul evaluării vârstei și persoana sau organismul responsabil pentru completarea capacității juridice limitate a copilului, de exemplu în conflicte referitoare la acordarea sau retragerea consimțământului pentru pași sau metode specifice de evaluare a vârstei. Persoanele supuse evaluării vârstei trebuie să fie informate, într-un limbaj adaptat copiilor, cu privire la mecanismele de plângere disponibile și cum să le acceseze. Astfel de informații trebuie furnizate și părintelui(ților), îngrijitorului(ilor) sau tutorelui copilului. Personalul implicat în procedurile de evaluare a vârstei trebuie să fie informat, pregătit și competent să utilizeze mecanismele de raportare și reclamație oriunde este cazul.

129. Cadrul legislativ și politic trebuie să identifice toți actorii implicați în procedura de evaluare a vârstei, inclusiv actorii statali și nestatali, și să definească rolurile și responsabilitățile specifice ale acestora. Cadrul

⁶⁵ Cauza Abdullahi Elmi și Aweys Abubakar împotriva Maltei, Cererile nr. 25794/13 și 28151/13, Hotărârea din 22 noiembrie 2016.

trebuie să prevadă în continuare reguli și reglementări obligatorii privind standardele profesionale și confidențialitatea, formarea, recrutarea și verificarea atentă a întregului personal implicat în procedurile de evaluare a vârstei, indiferent dacă acesta este angajat de organisme publice sau private, precum și monitorizarea conduitei acestora, în conformitate cu legislația aplicabilă, standardele internaționale și europene. Monitorizarea trebuie efectuată în cadrul administrației publice, de către autoritățile competente, de organismele individuale de monitorizare, cum ar fi Oficiile Avocatului Poporului pentru Copii și alte structuri pentru drepturile omului, și prin supraveghere parlamentară.

Principiul 6 - Standardele și pregătirea profesională

Evaluarea vârstei trebuie efectuată de către profesioniști desemnați, în conformitate cu obligațiile și standardele profesionale relevante și trebuie asigurată o pregătire profesională corespunzătoare pentru toți cei responsabili de intervenția în evaluarea vârstei și procedurile conexe.

130. Procedurile de evaluare a vârstei trebuie efectuate de către funcționari și profesioniști competenți, care sunt pregătiți și calificați pentru această sarcină sensibilă și care pot fi trași la răspundere pentru acțiunile și performanța lor.

Standardele profesionale și confidențialitatea

131. În exercitarea mandatelor lor, funcționarii și profesioniștii implicați în evaluările vârstei sunt obligați să respecte legislația națională care le reglementează profesiile, precum și regulile de conduită sau codurile de etică. Statele trebuie să se asigure că aceste reguli de conduită sau coduri de etică se referă la garanții speciale privind tratamentul copiilor și interacțiunea cu aceștia. Garanțiile speciale includ standarde de protecție a copilului, proceduri de respectare a principiilor drepturilor copilului în practica de muncă, cum ar fi dreptul copilului de a fi audiat și acordarea unei atenții primordiale interesului superior al copilului, reguli privind confidențialitatea și raportarea, reglementările și îndrumările privind protecția datelor pentru colaborarea cu alți profesioniști sau funcționari implicați într-un caz. În cazul în care există astfel de reguli, statele trebuie să le revizuiască, în mod specific, pentru a se asigura că drepturile copiilor aflați în migrație sunt reflectate, în mod corespunzător, în conformitate cu legislația internațională, europeană și națională. În cazul în care acestea nu există încă, statele trebuie să se asigure că sunt elaborate, adoptate și diseminate, inclusiv, în mod special, în contextul evaluării vârstei.

132. Funcționarii și profesioniștii implicați în procedura de evaluare a vârstei trebuie să fie familiarizați cu reglementările privind protecția datelor, confidențialitatea și secretul și să aibă încredere în aplicarea corectă a acestora, inclusiv în ceea ce privește prevenirea accesului necorespunzător la înregistrările manuale și electronice. Aceștia trebuie să informeze persoana care face obiectul evaluării vârstei cu privire la modul în care datele acesteia vor fi stocate, utilizate și partajate. În mod special, profesioniștii din domeniul medical trebuie să informeze persoanele pe care le asistă că informațiile lor privind sănătatea vor fi înregistrate, în mod confidențial, și că au dreptul de a solicita o copie a fișelor lor. În cazul în care profesioniștii sunt obligați, în temeiul legislației și reglementărilor naționale, să raporteze informații specifice autorităților competente, de exemplu, în cazul în care există un interes public cu privire la bolile infecțioase sau riscurile pentru sănătatea și siguranța unui copil, aceștia trebuie să informeze persoana cu privire la astfel de reglementări și să urmeze procedura aplicabilă pentru dezvoltarea informațiilor confidențiale.⁶⁶

133. Întregul personal care lucrează cu copiii aflați în migrație în scopul evaluării vârstei trebuie să facă obiectul unei verificări periodice atente, în conformitate cu legislația națională, pentru a se asigura adecvarea acestora pentru a lucra cu copiii. În cazul în care rezultatele verificării atente identifică o persoană care nu este adecvată pentru a lucra cu copiii, respectiva persoană trebuie exclusă din procedura de evaluare a vârstei cu efect imediat și înlocuită cu un alt profesionist calificat care prezintă rezultate pozitive ale verificării atente.

134. Autoritățile publice, organismele private și profesioniștii individuali implicați în evaluarea vârstei trebuie să fie obligați prin lege sau alte reglementări să realizeze procedura de evaluare a vârstei într-un mod imparțial. În acest scop, legea sau regulamentul trebuie să le asigure libertatea nelimitată de a decide cazurile, în mod imparțial. Imparțialitatea presupune ca funcționarul sau profesionistul individual, organismul privat sau autoritatea publică implicată în evaluarea vârstei să fie ghidat în măsuri și decizii exclusiv de standardele profesionale și de legea aplicabilă și să poată acționa fără nicio restricție, influență necorespunzătoare, presiune, amenințare sau ingerință, directă sau indirectă, din partea oricărei autorități. În conformitate cu legislația națională și standardele internaționale și europene, interesul superior al

⁶⁶ Campbell, Ruth, *Deținut, blocat pe dinafară: sănătatea și drepturile omului în detenția pentru imigranți*, Asociația Medicală Britanică, 2017, pp.

copilului trebuie să fie o considerație primordială în toate deciziile care privesc copilul. O decizie privind evaluarea vârstei nu trebuie să fie influențată de dorințele unei părți la procedură sau ale oricărei persoane interesate de rezultatul procedurii sau de alte interese, cum ar fi costurile sau cotele aferente imigrării, cazării sau serviciilor specifice. Imparțialitatea este esențială pentru a garanta egalitatea persoanelor în fața legii.

135. Răspunderea funcționarilor și a profesioniștilor implicați în evaluarea vârstei trebuie să fie asigurată prin mandate, proceduri de lucru și coduri de etică clar definite. Funcționarii și profesioniștii trebuie să aibă acces la resurse suficiente și să beneficieze de supraveghere individuală și/sau de grup pentru a le spori competența și sprijinul.⁶⁷

136. Autoritatea competentă pentru evaluarea vârstei este responsabilă de asigurarea răspunderii tuturor actorilor implicați în procedura de evaluare a vârstei, într-o manieră preventivă și de remediere. În cazul în care funcționarii sau profesioniștii individuali, organisme private sau autoritățile publice nu respectă standardele oficiale sau profesionale și confidențialitatea în procedura de evaluare a vârstei, autoritatea competentă este responsabilă pentru luarea măsurilor de remediere.

Formarea

137. Toți funcționarii și profesioniștii implicați în procedurile de evaluare a vârstei trebuie să beneficieze de o formare profesională adecvată, precum și o formare continuă privind drepturile copilului, nevoile speciale ale copiilor aflați în migrație și diferitele proceduri care îi privesc.

138. Funcționarii și profesioniștii care au contact direct cu copiii trebuie, de asemenea, să fie pregătiți în comunicarea cu copiii aflați în migrație și în desfășurarea de interviuri formale cu copiii, inclusiv cu copiii aflați în situații de vulnerabilitate deosebită, utilizând un limbaj adaptat copiilor, lucrând cu interpreții și adaptând limbajul și informațiile la nevoile persoanei. Formarea specială trebuie să pregătească funcționarii și profesioniștii implicați în procedurile de evaluare a vârstei cu privire la modul de a proteja demnitatea, drepturile omului și libertățile fundamentale ale persoanelor supuse evaluării vârstei.

139. Funcționarii și profesioniștii care colectează dovezi în contextul evaluării vârstei, inclusiv direct de la copii, trebuie să fie pregătiți în interpretarea, analizarea și acordarea de importanță informațiilor colectate în evaluarea vârstei și să înțeleagă modul în care antecedentele, povestea și experiențele privind migrația ale unei persoane pot influența comportamentul și comunicarea persoanei în timpul procedurii de evaluare a vârstei.

140. Judecătorii și alți membri ai personalului judiciar trebuie să fie pregătiți în desfășurarea procedurilor care țin cont de copil, evaluarea probelor furnizate de persoană, înțelegerea opiniilor și expertizei oferite de diferiți profesioniști și a metodelor subiacente, precum și a valorii științifice.

141. Formarea trebuie să fie oferită nu numai în domeniile profesionale specifice, ci, de asemenea, și într-o manieră multidisciplinară, implicând grupurile profesionale care lucrează cu copiii aflați în migrație și, în mod special, cu evaluarea vârstei, de exemplu, responsabilii cu aplicarea legii, asistenții sociali, profesioniștii în domeniul protecției copilului, medici, psihologi și alți profesioniști din domeniul sănătății, interpreți, avocați, judecători, tutori și alți experți.

142. Profesioniștii trebuie pregătiți în identificarea copiilor care au suferit violență sau exploatare, a nevoilor speciale de protecție ale acestora, a serviciilor disponibile pentru copii și adulții vulnerabili aflați în migrație și a modului de utilizare a mecanismelor relevante pentru raportarea acestor cazuri și trimiterea persoanelor în cauză către serviciile corespunzătoare de sprijin și asistență.

143. Calificarea și pregătirea personalului pentru efectuarea evaluării vârstei, precum și eficacitatea formării inițiale și continue și a procedurilor de verificare atentă trebuie să facă obiectul monitorizării și evaluării, inclusiv de către organisme independente, cum ar fi Oficiile Avocatului Poporului pentru Copii și alte structuri independente pentru drepturile omului. Constatările din cadrul monitorizării și evaluării trebuie utilizate pentru a informa măsurile continue pentru garantarea respectării, în orice moment, a standardelor profesionale și a confidențialității.

144. În cazul în care o autoritate publică delegă elemente ale sarcinii de a efectua evaluări ale vârstei unor actori privați, autoritatea publică este responsabilă să se asigure că standardele profesionale și confidențialitatea sunt respectate și monitorizate, în mod eficient, în orice moment.

Profesioniștii din domeniul medical

⁶⁷ Consiliul Europei, *Recomandarea Consiliului Europei privind drepturile copilului și serviciile sociale adaptate copiilor și familiilor*, CM/Rec(2011)12, 2011, F.5.

145. În cazul în care evaluarea vârstei implică o examinare medicală, medicul care efectuează examinarea trebuie să fie un profesionist calificat și înregistrat, care a urmat o pregătire specializată pentru efectuarea evaluării vârstei copiilor aflați în migrație, ținând cont de situația și nevoile specifice și orice vulnerabilități specifice ale persoanei a cărei vârstă este evaluată. O astfel de formare trebuie să pregătească practicianul pentru aplicarea metodelor de ultimă generație, care sunt științifice și bazate pe dovezi și să interpreteze rezultatele ținând cont de marja de eroare specifică metodei.

146. În conformitate cu legislația națională și codurile profesionale în vigoare în statele membre, etica medicală trebuie să fie pe deplin respectată în examinările medicale efectuate în scopul evaluării vârstei. Acest lucru poate obliga medicii să protejeze sănătatea fizică și mintală a persoanei care face obiectul unei evaluări a vârstei, să atenueze suferința și să respecte viața și demnitatea persoanei fără discriminare.

147. Medicii și alți profesioniști din domeniul sănătății care furnizează servicii de îngrijire a sănătății în centre de detenție pentru imigranți, centrele de primire sau alte tipuri de unități de cazare pentru adulți au un rol important în identificarea, în acest context, a persoanelor care au sau par a avea sub 18 ani. În cazul în care profesioniștii din domeniul medical sunt preocupați că există posibilitatea ca o persoană să fie copil, pe durata deținerii sau plasării într-un centru de primire împreună cu adulți neînrușiți, aceștia sunt responsabili pentru respectarea procedurilor aplicabile de raportare și referire.⁶⁸

Principiul 7 - Rezultatul evaluării vârstei, decizia motivată și căile de atac disponibile

Decizia de evaluare a vârstei care rezultă din procedura multidisciplinară trebuie să fie notificată persoanei într-o manieră adaptată copiilor și, după caz, părintelui, tutorelui sau reprezentantului legal și să includă detalii cu privire la motivele de drept și de fapt bazate pe dovezi ale deciziei și cu privire la căile de atac efective disponibile. Decizia trebuie să fie supusă revizuirii sau apelului în fața unei autorități independente.

Dovezile de specialitate sau profesionale

148. Având în vedere procesul de evaluare a vârstei în mai multe etape, decizia trebuie luată pe baza unor rapoarte scrise ale fiecăreia dintre metodele aplicate. Diferiții profesioniști implicați în evaluarea vârstei trebuie să pregătească opinii scrise cu privire la intervalul de vârstă și dezvoltarea persoanei care face obiectul evaluării. Aceștia pot include medici pediatri, experți stomatologi, psihologi și psihiatri cu experiență în evaluarea vârstei, experți independenți în materie de asistență socială și alții. Opiniile scrise ale acestora trebuie să ofere declarații clare cu privire la metoda de evaluare a vârstei urmată, fiabilitatea metodei, marja de eroare a acesteia și constatările, pentru a permite organului decizional să ia în considerare expertiza unei game de specialiști.

Datoria de a motiva

149. Decizia scrisă de evaluare a vârstei trebuie să includă toate documentele justificative relevante, cum ar fi motivarea referirii către evaluarea vârstei, etapele specifice ale procedurii și metodele aplicate, documentele justificatoare colectate și modul în care acestea au fost evaluate, fiabilitatea științifică și marja de eroare a fiecărei examinări medicale și rezultatele fiecărei metode aplicate în scopul evaluării vârstei. Decizia scrisă trebuie să furnizeze o motivare cu privire la modul în care acestor diferite elemente li s-a atribuit o pondere în procesul final de luare a deciziei și modul în care a fost aplicată prezumția de nevinovăție. În principiu, sarcina probei trebuie să rămână în sarcina statului și nu poate reveni persoanei care face obiectul unei evaluări a vârstei.

Decizia cu privire la minoritate

150. În cazul în care decizia de evaluare a vârstei confirmă faptul că persoana respectivă este copil, copilul trebuie să beneficieze în continuare de toate serviciile relevante pentru copiii aflați în migrație, în conformitate cu interesul superior și nevoile sale specifice. În cazul în care persoana a fost cazată pe durata procedurii într-un loc de cazare specific pentru persoanele care fac obiectul unei evaluări a vârstei, trebuie asigurată, în mod prompt, referirea către o cazare specifică pentru copiii. În cazul în care au fost furnizate servicii temporare pe durata procedurii de evaluare a vârstei, cum ar fi tutela temporară, îngrijirea sănătății, serviciile de protecție a copilului sau educație, copilul trebuie să fie îndrumat prompt către serviciile generale oferite copiilor aflați în migrație.

⁶⁸ Campbell, Ruth, *Deținut, blocat pe dinafară: sănătatea și drepturile omului în detenția pentru imigranți*, Asociația Medicală Britanică, 2017, pp. 32, 64.

Decizia cu privire la majoritate

151. În cazul în care decizia de evaluare a vârstei concluzionează că persoana este adultă, persoana trebuie să fie îndrumată către unități de cazare și servicii adecvate pentru adulți, ținând cont de orice situație de vulnerabilitate, inclusiv de cele identificate pe parcursul procedurii. Continuitatea furnizării serviciilor pentru persoanele evaluate a avea peste 18 ani este esențială, inclusiv în vederea prevenirii lipsei de adăpost.

Notificarea

152. Atunci când se ia decizia de evaluare a vârstei, persoana a cărei vârstă a fost evaluată trebuie informată cât mai curând posibil cu privire la rezultatul evaluării și raționamentul subiacent. Informațiile trebuie furnizate într-o limbă pe care persoana o înțelege, în limbaj vorbit, cu asistența unui interpret, dacă este cazul, și în scris. Informațiile cu privire la decizie trebuie comunicate copilului sau adultului într-un mod corespunzător. În cazul în care decizia confirmă faptul că persoana este copil, informațiile trebuie să fie adaptate copiilor și să fie furnizate, de asemenea, și părintelui(ților), îngrijitorului(ilor) sau tutorei și/sau reprezentantului legal al copilului.

153. Decizia de evaluare a vârstei trebuie emisă ca o decizie separată pentru a permite persoanei care face obiectul evaluării vârstei să conteste separat rezultatul procedurii, independent de alte proceduri, cum ar fi procedura de solicitare a protecției internaționale. Deciziile de evaluare a vârstei pot fi emise de organe administrative sau judiciare.

Căi de atac eficiente

154. Persoana care a fost supusă evaluării vârstei trebuie să aibă posibilitatea de a contesta desfășurarea și rezultatul procedurii, în conformitate cu articolul 13 din CEDO.⁶⁹ Recursul la căi de atac trebuie reglementat prin lege și trebuie să fie liber accesibil. Orice obstacole în calea accesului la instanță, cum ar fi costurile procedurii sau lipsa de consiliere și reprezentare juridică, trebuie eliminate.⁷⁰

155. Comunicarea deciziei trebuie să fie completată cu informații adaptate copiilor, care explică posibilitățile de a contesta decizia, căile de atac disponibile și modul de accesare al acestora, inclusiv termenele specifice și orice ajutor sau asistență juridică disponibilă.

156. Posibilitatea de a contesta rezultatul deciziei de evaluare a vârstei trebuie oferită prin mecanisme nejudiciare, cum ar fi mecanisme independente de plângeri, precum și acces la control judiciar, mediere și recurs administrativ sau judiciar în fața unei autorități independente separate.⁷¹

157. Procedura de apel sau de revizuire trebuie să se desfășoare în timp util. În mod special, cazurile în care sunt implicați copii trebuie să fie tratate cu promptitudine, iar statele sunt încurajate să ia în considerare instituirea unui sistem de priorizare a acestor cazuri.⁷² Orice contestație sau revizuire referitoare la decizia privind rezultatul procedurii de evaluare a vârstei trebuie să aibă un efect suspensiv asupra executării respectivei decizii, precum și asupra oricăror decizii semnificative și să garanteze că principiul prezumției de minoritate este susținut, de exemplu, în ceea ce privește deciziile referitoare la transferul sau returnarea persoanei.

158. În cazul în care o persoană a suferit un prejudiciu ca urmare a procedurii de evaluare a vârstei, dreptul persoanei la reparație trebuie să fie clar stabilit. Prejudiciul poate fi cauzat, de exemplu, de o procedură defectuoasă, de încălcări ale drepturilor omului persoanei care face obiectul unei evaluări a vârstei sau de conduita greșită a unui funcționar sau profesionist implicat în procedură. Trebuie să existe mecanisme corespunzătoare și eficiente pentru a asigura despăgubiri prompte, care să fie adecvate prejudiciului suferit.

Principiul 8 - Viața privată și datele personale

Dreptul copilului la viața privată și de familie trebuie garantat în contextul prelucrării datelor cu caracter personal în scopul evaluării vârstei.

⁶⁹ A se vedea: Cauza *Mahmundi și alții împotriva Greciei* (nr. 14902/10) CtEDO, 24 octombrie 2012, § 56. Cauza *Rahimi împotriva Greciei* (nr. 8687/08) CEDO, 5 aprilie 2011, § 79.

⁷⁰ Consiliul Europei, *Ghid privind justiția în interesul copiilor*, 2010, alin. 34, 35.

⁷¹ Consiliul Europei, *Ghid privind justiția în interesul copiilor*, 2010, alin. 77.

⁷² Consiliul Europei, *Ghid privind justiția în interesul copiilor*, Expunere de motive, 2010, alin. 118. Articolul 41 din Regulamentul Curții Europene a Drepturilor Omului.

159. Convenția Consiliului Europei pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea automată a datelor cu caracter personal obligă statele părți să prevadă principii de bază pentru protecția datelor și garanții adecvate reglementate de lege. Acestea includ obligația prevăzută prin lege de a obține consimțământul persoanei vizate pentru colectarea și prelucrarea datelor cu caracter personal, o lege care definește scopul și mijloacele preconizate de prelucrare a datelor și indică cazurile în care prelucrarea datelor ar fi permisă, obligațiile de păstrare a secretului profesional pentru cei care manipulează date, analize de risc, precum și măsuri de securitate adecvate.⁷³

160. În conformitate cu principiul minimizării datelor, prelucrarea datelor cu caracter personal trebuie să fie adecvată, relevantă și să nu fie excesivă în raport cu scopurile pentru care acestea sunt prelucrate.⁷⁴

161. Protocolul adițional la Convenție din 2001 stabilește reguli pentru transferul de date către statele care nu sunt părți.⁷⁵ Acesta prevede că datele pot fi transferate numai dacă statul destinatar sau organizația internațională este în măsură să asigure un nivel adecvat de protecție (articolul 2). Acest lucru poate fi relevant pentru evaluarea vârstei copiilor în contextul migrației, în cazul în care autoritățile competente au în vedere solicitarea de date sau documente din țara de origine a copilului, o țară de tranzit sau o organizație internațională, care nu sunt părți la Convenție și la Protocolul acesteia. Dacă persoana cu privire la a cărei vârstă există îndoieli a solicitat sau intenționează să solicite protecție internațională sau i s-a acordat protecție internațională, autoritățile din țara de origine sau de reședință anterioară a persoanei nu trebuie contactate în scopul evaluării vârstei, pentru a garanta siguranța și confidențialitatea persoanei.⁷⁶

162. Înainte ca un stat să poată trece la prelucrarea automată a categoriilor speciale de date, inclusiv a datelor care dezvăluie informații referitoare la originea națională sau socială a copilului sau a datelor cu caracter personal privind sănătatea copilului trebuie prevăzute prin lege garanții suplimentare. Trebuie să existe suficiente garanții pentru a proteja copilul de orice formă de discriminare în acest context.⁷⁷

163. Copilul trebuie să fie informat într-o manieră adaptată copilului cu privire la datele care vor fi păstrate în evidență, cu privire la mecanismele disponibile prin care acesta își poate accesa fișele și cu privire la procedurile disponibile pentru a solicita rectificarea datelor păstrate în evidență de către autoritățile competente. Aceste informații trebuie puse la dispoziția copilului, în mod prompt, și actualizate pe durata procedurii de evaluare a vârstei, dacă este cazul, de către toți actorii relevanți implicați în procedură. Informațiile trebuie furnizate, de asemenea, și părintelui(ților), tutorei și reprezentantului legal al copilului, iar copilul trebuie să aibă sprijinul tutorei și/sau reprezentantului pentru a accesa aceste date.

164. Deoarece datele cu caracter personal ale persoanei sunt colectate și prelucrate ca parte a evaluării vârstei, cerința de a obține consimțământul informat al persoanei se referă la toate formele de evaluare a vârstei. Nerespectarea standardelor și garanțiilor naționale și europene relevante pentru prelucrarea datelor poate însemna că prelucrarea datelor echivalează cu o ingerință disproporționată în dreptul persoanei la viață privată, încălcând articolul 8 din CEDO.⁷⁸

Principiul 9 - Cercetare și cooperare în scopul evaluării vârstei

Statele sunt încurajate să promoveze cercetarea, schimbul de bune practici și cooperarea în scopul asigurării unor proceduri de evaluare a vârstei care respectă drepturile omului.

165. Evaluările vârstei sunt proceduri complexe și sensibile, cu mize mari pentru copiii a căror vârstă este pusă sub semnul întrebării. În ciuda unei intense dezbateri la nivel european cu privire la politicile, procedurile și practicile de evaluare a vârstei, cercetările sunt deficitare în acest sens. Există puține dovezi disponibile cu privire la impactul pe care procedura îl are asupra copiilor, precum și la opiniile și recomandările acestora referitor la evaluarea vârstei. Monitorizarea practicii de evaluare a vârstei, cercetările care sprijină dezvoltarea standardelor de calitate, bunele practici evaluate și soluțiile bazate pe dovezi pentru problemele persistente sunt rare. Doar puține state au instituite sisteme de colectare a datelor

⁷³ Convenția pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea automată a datelor cu caracter personal (ETS nr. 108), 1981.

⁷⁴ Convenția Consiliului Europei pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal, Convenția 108+, articolul 5.c.

⁷⁵ Protocol adițional la Convenția pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea automată a datelor cu caracter personal, referitor la autoritățile de supraveghere și fluxurile de date transfrontaliere (ETS 108) 2001.

⁷⁶ Înalțul Comisar al ONU pentru Refugiați (UNHCR), *Consultări globale privind protecția internațională/Third Track: procesele de azil (proceduri de azil echitabile și eficiente)*, 31 mai 2001, EC/GC/01/12, §50 (m). Fondul Națiunilor Unite pentru Copii, *Evaluarea vârstei: notă tehnică*, 2013, p. 13. Programul Copii separați în Europa, *Document de poziție privind evaluarea vârstei în contextul copiilor separați în Europa*, 2012, p. 8. Comitetul pentru Drepturile Copilului, Comentariul general nr. 14 (2013) privind dreptul copilului ca interesul său superior să fie avut în vedere ca o considerație principală, CRC/C/GC/14, 29 mai 2013, alin. 92.

⁷⁷ Convenția pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea automată a datelor cu caracter personal (ETS nr. 108), 1981, articolul 6; Convenția modernizată pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal, text consolidat, CM/Inf(2018)15-final, 18 mai 2018; Recomandare CM/Rec(2019)2 (2019) privind protecția datelor referitoare la sănătate.

⁷⁸ Cauza S și Marper împotriva Regatului Unit (nr. 30562/04 și 30566/04) CEDO, 4 decembrie 2008.

privind procedurile de evaluare a vârstei. În consecință, baza de dovezi care să informeze și să ghideze elaborarea politicilor în acest domeniu este deficitară.

166. Pentru a remedia acest decalaj, statele sunt încurajate să dezvolte și să sprijine cercetarea în acest domeniu. Studiile desfășurate la nivelul mai multor țări tind să ofere beneficii dezbaterilor naționale și regionale, deoarece oferă analize comparative și un set mai bogat de experiențe și dovezi. Prin urmare, este încurajată cooperarea bilaterală și multilaterală în vederea consolidării bazei de dovezi și cunoștințe privind procedurile de evaluare a vârstei.

167. Promovarea colaborării între discipline și state este esențială pentru dezvoltarea unei baze de dovezi și cunoștințe privind evaluarea vârstei, inclusiv standardele de calitate evaluate, de care vor beneficia copiii, personalul și statele. Persoanele supuse evaluării vârstei beneficiază de proceduri care sunt etice, fiabile și sigure, adaptate copiilor și care promovează drepturile omului și interesul superior al copilului. Se preconizează ca astfel de proceduri să faciliteze participarea deplină a persoanei a cărei vârstă este pusă sub semnul întrebării. Pentru funcționarii și profesioniștii care efectuează evaluări ale vârstei, standardele și procedurile de calitate, în conformitate cu cercetările de ultimă oră, oferă securitate juridică și încredere în efectuarea evaluărilor vârstei. Pentru state, este de așteptat ca procedurile solide și transparente să fie mai eficiente din punct de vedere al costurilor, deoarece există o probabilitate mai ridicată ca acestea să ofere rezultate fiabile și sigure.

168. Statele sunt invitate să consolideze cooperarea bilaterală și multilaterală în vederea realizării unui set comun de standarde și proceduri de calitate în ceea ce privește evaluarea vârstei, care sporesc încrederea în evaluările vârstei efectuate de un alt stat și recunoașterea acestora la nivel transfrontalier, ducând la evitarea evaluărilor repetate sau multiple ale vârstei unei persoane.

169. Comunicarea și cooperarea bilaterală și multilaterală este esențială în cazurile de transfer sau relocare a unui copil. De exemplu, în cazul în care un copil urmează să fie transferat într-un alt stat membru, decizia de evaluare a vârstei trebuie comunicată statului de destinație înainte de transfer, pentru a evita, pe cât posibil, repetarea evaluării vârstei.